

Opinnäytetyö (AMK)

Hoitotyö

Sairaanhoitaja

2013

Maria Markkanen, Annu-Maija Nummisto & Mila-Mari Nummisto

NUORTEN AJATUKSIA ALKOHOLISTA KESKUSTELUPALSTOILLA

”Oisko jollakin jotain järkevääki asiaa?” -Nimetön

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Maria Markkanen, Annu-Maija Nummisto & Mila-Mari Nummisto

NUORTEN AJATUKSIA ALKOHOLISTA KESKUSTELUPALSTOILLA

”OISKO JOLLAKIN JOTAIN JÄRKEVÄÄKI ASIAA?” -NIMETÖN

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja kuvata, mitä suomalaiset nuoret kirjoittavat alkoholista ja miten he suhtautuvat alkoholin käyttöön Internetin keskustelupalstoilla. Tavoitteena oli, että opinnäytetyön tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää terveydenhuollossa kehitettäessä työkaluja nuorten alkoholin käytön tunnistamiseen ja ehkäisyyn.

Opinnäytetyö on osa Itämeren maiden yhteistä ImPrim-projektia. Hankkeen aiheena on alkoholin käytön tunnistaminen ja ehkäisy, ja se koostuu kuudesta opinnäytetyöstä. Opinnäytetyö toteutettiin kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena, jossa raportoitiin nuorten Internetissä julkaisemien alkoholiin liittyvien kirjoitusten sisältöä. Aineiston analysointimenetelmänä käytettiin sisällön analyysiä, sillä menetelmää voidaan hyödyntää analysoitaessa materiaalia, jota ei alun perin ole tarkoitettu tutkittavaksi. Teoreettisessa viitekehyksessä avattiin opinnäytetyössä esiintyviä keskeisiä käsitteitä ja esiteltiin aiempaa tutkimustietoa aiheesta.

Tutkimustuloksista ilmeni nuorten ilmaisevan avoimesti ajatuksiaan alkoholista ja sen käytöstä. Viestien perusteella kyse on lähes poikkeuksetta humalahakuisesta viihdekäytöstä. Keskustelujen pääteemoiksi nousivat nuorten alkoholin käytön motiivit, juomakulttuuri ja juomisesta seuranneet ongelmat.

Opinnäytetyön aiheesta on olemassa vain vähän aiempaa tutkimustietoa. Jotta nuorten alkoholin käytön tunnistamista ja ehkäisevää päihdetyötä voidaan tehostaa, on tärkeää selvittää nuorten omia alkoholin käyttöön liittyviä ajatuksia ja kokemuksia. Tulevaisuudessa keskustelupalstoilta kerättävää aineistoa voidaan hyödyntää esimerkiksi raittiiden nuorten tutkimiseen sekä selvitettäessä vanhempien osuutta nuorten alkoholin hankinnassa.

ASIASANAT:

alkoholin käyttö, nuori, sosiaalinen media, keskustelupalsta

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme in nursing | Nurse

April 2013 | 43 pages

Riitta-Liisa Lakanmaa

Maria Markkanen, Annu-Maija Nummisto & Mila-Mari Nummisto

YOUNG PEOPLE'S THOUGHTS CONSIDERING ALCOHOL ON INTERNET FORUMS

“OISKO JOLLAKIN JOTAIN JÄRKEVÄÄKI ASIAA?” -NIMETÖN

The purpose of this thesis was to examine and describe young Finnish people's alcohol use based on their thoughts about alcohol on different Internet forums. The aim was that the results of this thesis could be used in health care to develop the tools of recognizing and preventing young people's alcohol use.

This thesis is a part of the ImPrim-project that improves public health in the Baltic Sea region. The subject of the project is to recognize and prevent young people's alcohol use.

This thesis was a qualitative study. Young people's writings about alcohol and their drinking habits on the Internet forums were reported. Content analysis was used as a method in this thesis. Content analysis can be used as a method when analyzing material which was not originally intended to examine. The theory part consists of the main concepts of this thesis. The former studies related to the subject of the thesis were also reported.

The results revealed that young people express openly their thoughts concerning alcohol and their drinking habits. According to the writings binge drinking seems to be the most common way to use alcohol among young people. The main themes of the forum's conversations were young people's motives to drink, drinking culture and the problems caused by alcohol.

Former knowledge considering the subject of this thesis is minimal. To improve tools to recognize and prevent young people's alcohol use, it is extremely important to examine young people's experiences and thoughts about alcohol use. In the future the material collected from Internet forums can be used for studying teetotaler young people and to examine parents' part in arranging alcohol for their teenagers.

KEYWORDS:

alcohol use, young people, social media, forum

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 KESKEISET KÄSITTEET	7
2.1 Alkoholin käyttö	7
2.2 Nuori	8
2.3 Sosiaalinen media	9
3 KIRJALLISUUSKATSAUS	11
3.1 Tiedonhakuprosessi	11
3.2 Nuoret sosiaalisen median käyttäjinä	11
3.3 Nuorten keskustelunaiheita viestintäsovelluksissa	13
3.4 Sosiaalisen median vaikutus nuorten alkoholin käyttöön	14
3.5 Sosiaalisen paineen vaikutus nuorten alkoholin käyttöön	15
4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT	17
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	18
5.1 Tutkimusmenetelmät ja aineisto	18
5.2 Analysointimenetelmä ja sisällön analyysi	19
5.3 Aineiston analysointi	22
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
6.1 Nuorten keskustelunaiheita alkoholin käytöstä	24
6.1.1 Syitä nuorten alkoholin käyttöön	25
6.1.2 Juomakulttuuri	26
6.1.3 Alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat	30

6.2 Nuorten suhtautuminen alkoholin käyttöön	32
7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS	35
8 POHDINTA	38
LÄHTEET	41

LIITTEET

Taulukko 1. Viestiketjujen otsikot

Taulukko 2. Tutkimustaulukko terveysalan tietokannoista

KUVIOT

Kuvio 1. Aineiston käsitteellistäminen (Kyngäs & Vanhanen 1999)	21
Kuvio 2. Nuorten alkoholin käyttöön liittyvien keskustelujen sisällön käsitteellistäminen	24
Kuvio 3. Nuorten alkoholin käyttöön suhtautumisen käsitteellistäminen	32

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on osa Itämeren maiden yhteistä ImPrim-projektia. Hankkeeseen kuuluu yhteensä 13 projektipartneria Suomesta, Ruotsista, Virosta, Latviasta, Liettuasta ja Valko-Venäjältä. Kansainvälisen hankkeen tarkoituksena on edistää tasaisesti jakautuvaa korkealuokkaista terveydenhuoltoa. (ImPrim 2012.) Projektin aiheena on alkoholin käytön tunnistaminen ja ehkäisy, ja se koostuu kuudesta opinnäytetyöstä. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää ja kuvata, mitä suomalaiset nuoret kirjoittavat alkoholista ja miten he suhtautuvat alkoholin käyttöön keskustelupalstoilla.

Internetin viestintäsovellukset kuten blogit ja keskusteluryhmät liittyvät tiiviisti nuorten arkeen ja ovat keskeinen väline nuorten sosiaalisessa kanssakäymisessä (Subrahmanyam & Lin 2007). Voidaan olettaa, että nuoret uskaltavat Internetissä anonyyminä kertoa enemmän ja totuudenmukaisemmin alkoholin käytöstään. Kaikille avoimet keskustelupalstat tarjoavatkin oivan ympäristön hankkia aitoa ja käytännön läheistä tietoa nuorten alkoholin käytöstä. Toisaalta viestien todenmukaisuus on kirjoittajan omantunnon varassa, joten täyttä varmuutta viestien luotettavuudesta ei ole. Lisäksi anonymiteetti mahdollistaa esimerkiksi valeidentiteetin käytön. Nämä seikat tulee ottaa huomioon tutkimustulosten luotettavuutta arvioitaessa.

Suomalaisten nuorten suhtautumisesta alkoholin käyttöön on olemassa vain vähän tutkittua tietoa. Tutkimustuloksia nuorten alkoholin käyttöön liittyvistä ajatuksista sekä juomiseen johtavista tekijöistä kaivataan, sillä on vaikeaa vaikuttaa ilmiöön, jonka syistä ja siihen liittyvistä taustatekijöistä ei tiedetä tarpeeksi. Tavoitteena on, että opinnäytetyön tuloksia voidaan jatkossa hyödyntää terveydenhuollossa kehitettäessä työkaluja nuorten alkoholin käytön tunnistamiseen ja ehkäisyyn. Saatua tietoa voidaan hyödyntää esimerkiksi päihdeinfojen tehostamisessa ja alkoholiongelmaisten nuorten sekä heidän perheidensä auttamisessa.

2 KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Alkoholin käyttö

Alkoholi on aivojen toimintaan vaikuttava päihde. Runsas alkoholinkäyttö aiheuttaa vammoja ja sairauksia sekä lyhentää elinaikaa. (Poikolainen 2009; Paljärvi ym. 2011.) Vaikka pienet alkoholimäärät saattavat virkistää, poistaa estoja ja vähentää jännittyneisyyttä, on alkoholi kuitenkin pohjimmiltaan aivojen toimintaa lamauttava aine. Nautitun alkoholimäärän kasvaessa ihmisen fyysinen ja henkinen toimintakyky heikkenee. (Masten ym. 2009.) Suuret kerralla nautitut alkoholiannokset humalluttavat käyttäjän, jolloin erilaisten onnettomuuksien riski kasvaa huomattavasti. Jatkuva runsas alkoholin käyttö lisää myös monien elimellisten sairauksien riskiä. (Masten ym. 2009; Paljärvi ym. 2011.)

Alkoholin vaikutukset nuoriin ja aikuisiin eroavat toisistaan monessa suhteessa. Aikuiset ovat fyysiseltä kehitykseltään jo valmiita, kun taas nuoret vielä kasvussa ja kehittymässä. Alkoholin käyttö nuorena saattaa haitata vakavasti kasvu- ja kehitysprosesseja. (Masten ym. 2009.) Nuoret ovat myös kokemattomampia alkoholin käyttäjiä kuin aikuiset, ja kerralla nautitut huomattavat alkoholiannokset aiheuttavat nuorille selvästi enemmän humalahaittoja kuin aikuisille. Mitä nuorempana alkoholin käyttö aloitetaan, oli kyseessä sitten kohtuullinen ja kontrolloitu tai runsas ja humalahakuinen juominen, sitä varhaisemmalla iällä alkoholin aiheuttamat elimelliset sairaudet tulevat ajankohtaisiksi. Myös nuorena aloitetun alkoholin käytön yhteyttä myöhemmällä iällä puhkeavaan alkoholiriippuvuuteen on tutkittu ja näillä kahdella näyttäisikin olevan selvä yhteys toisiinsa. (Poirier 2012.)

Tässä opinnäytetyössä perehdytään juuri nuorten alkoholin käyttöön. Alkoholin käytöllä tarkoitetaan tässä työssä kaikkea nuorten alkoholin käyttöä, aina ensimmäisistä alkoholikokeiluista säännölliseen viihdekäyttöön asti.

2.2 Nuori

Nuoruusiällä tarkoitetaan elämänkaaressa lapsuudesta aikuisuuteen siirtymisen vaihetta, joka alkaa puberteetista ja päättyy vähitellen nuoreen aikuisuuteen (Konsensuskokous 2010). Ihmisen kehittymiseen lapsesta aikuiseksi voidaan liittää tiettyjä biologisia, sosiaalisia sekä psykologisia tapahtumia. Biologisesti nuoruus voidaan rajata kehon fyysisen kasvun tilaksi, joka alkaa puberteetti-ikä seksuaalisella kypsymisellä ja päättyy, kun kaikki fyysiset toiminnot ovat kehittyneet. Fyysinen nuoruus saattaa kestää vain joitakin teini-ikä vuosia, kun taas psykologinen nuoruus voi jatkua pidempään. (Mikkola & Oinas 2007.) Tavallisesti nuoruusikä ajoitetaan ikävuosiin 13- 22 (Konsensuskokous 2010). Tässä opinnäytetyössä nuorella tarkoitetaan 12-17 –vuotiasta henkilöä.

Nuoruuskehityksen keskeinen päämäärä on itsenäisyyden saavuttaminen ja nuoruuden aikana muodostuvat monet myöhempää elämää leimaavat tavat, joista toiset ovat terveyttä ja hyvinvointia edistäviä, toiset haittaavia (Konsensuskokous 2010). Kypsymättömän varhaisnuoren toiminta on lyhytjännitteistä, eikä täydellistä harkinta- ja riskinarviointikykyä tai syy- ja seuraussuhteiden ymmärrystä ole vielä riittävästi. Energiaa, uhoa sekä voimakkaita tunteita riittää ja hetkessä elävä nuori saattaa saada ideoita, jotka hän toteuttaa ennakkolukottomasti. Nuoruusikä onkin kokeilun aikaa, jolloin vanhempien arvomaailmasta etsitään nuoren omaan elämään sopivia rakennusaineita. Monet tahot, kuten perhe, kaveripiiri, harrastusyhdistykset, tv-ohjelmat sekä koko media vaikuttavat nuoren näkemykseen ihanneihmisestä sekä siitä, mikä on tavoittelemisen arvoista. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2007-2009a; 2007-2009b.)

Varhaisnuoruus on erehdyksineen riskialtista aikaa (MLL 2007-2009a). Nuori etsii vertaisryhmää, sillä yhteenkuuluvuuden tunne on nuorelle tärkeää. Kaveriporukassa nuorella on mahdollisuus kokeilla rajojaan, omaksua tietoja ja taitoja sekä ilmaista ja purkaa ajatuksiaan ja tunteitaan. Nuori opettelee ottamaan paikkansa ryhmässä oppien samalla itsestään ja rakentaen minäkuvaansa. Kun kaverit hyväksyvät nuoren, hänen on helpompi hyväksyä itsensä. Nuori saattaa

kuitenkin ajautua väärään seuraan ja tehdä asioita, joita ei oikeasti haluaisi. (MLL 2007-2009a; 2007-2009b.)

Nuorten pahoinvoinnin varhainen tunnistaminen ja hoito mahdollistavan nuoruuden suotuisan kehityksen vaikeuksista huolimatta ja parantavat myöhempää ennustetta. Koska nuoruudessa omaksuttu elämäntapa luo perustan aikuisiän terveydelle, on yhteiskunnan kannalta lasten ja nuorten terveyteen panostaminen investointia tulevaisuuteen ja tulevaisuuden työvoimaan. (Konsensuskokous 2010.)

2.3 Sosiaalinen media

Sosiaalisesta mediasta on olemassa useita erilaisia määritelmiä. Tiedotusvälineissä sosiaalinen media on usein määritelty yksittäisten sovellusten tai verkko-yhteisöjen näkökulmasta eikä kokonaisvaltaisena ilmiönä. Sosiaalinen media on tuttu ilmaisu, jolla yleensä tarkoitetaan verkkopalveluja, kuten Facebook, Twitter, blogit ja wikit. (Rongas 2011.) Sosiaalinen media on viestinnän muoto, joka hyödyntää tietoverkkoja ja tietotekniikkaa. Sosiaalisessa mediassa käsitellään vuorovaikutuksellisesti ja käyttäjälähtöisesti tuotettua sisältöä ja luodaan sekä ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita. (Sanastokeskus TSK 2010.) Sosiaalisessa mediassa käyttäjät tuottavat sisältöä, kuten tekstejä, keskusteluja, kuvia ja videoita, joita he pystyvät jakamaan eteenpäin toisille käyttäjille (Rongas 2011). Sosiaalisen median ominaisuuksia ovat tiedostojen julkaiseminen ja jakaminen, käyttäjäkeskeisyys, kommunikaatio, yhteisöt ja yhteisöllisyys sekä mainosrahoitetut sovellukset ja työkalut (Silander 2011). Kyse on koko yhteiskuntaan vaikuttavasta ilmiöstä (Rongas 2011). Tässä opinnäytetyössä käsitellään sosiaalisen median muodoista keskustelupalstoja.

Sosiaalisella mediallyä tarkoitetaan myös verkkoviestintäympäristöjä, joissa jokaisella käyttäjäryhmällä tai yksityisellä käyttäjällä on mahdollisuus toimia viestijänä, sisällön tuottajana sekä tiedon vastaanottajana. Sosiaalisessa mediassa viestintä tapahtuu monelta monelle, ei vain viestijältä vastaanottajalle. (Rekola 2011.) Sosiaalista mediaa voidaan luonnehtia myös tietotekniikkaa ja tietoverkkoa yhdistävänä viestinnän muotona, jossa käsitellään vuorovaikutteisesti ja

käyttäjälähtöisesti tuotettua sisältöä sekä luodaan ja ylläpidetään ihmisten välisiä suhteita (Sanastokeskus TSK 2010). Sosiaalinen media tarjoaa yksinkertaisen vaikutuskanavan esimerkiksi yhden asian liikkeille, yksittäisille toimijoille tai vaikka poliittisille ryhmille. Tällaisia sosiaalisen median palveluita ovat esimerkiksi blogit ja wikit. Vaikuttamisen lisäksi sosiaalinen media synnyttää myös yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyyden muotoja ovat esimerkiksi erilaiset sosiaaliset verkostot ja ryhmät, kuten erityisesti nuorten suosimat Facebook ja IRC-galleria. (Rekola 2011.)

Sosiaalisessa mediassa viestintä ja kommunikointi eivät rajaudu maantieteellisesti vaan yleensä kielen ja verkoston perusteella. Suomi muodostaa pienen ja nopeasti verkostoituvan joukon, koska suomenkielisiä ihmisiä on vain pieni määrä maailman väestöstä. Valitsemalla viestintäkieleksi esimerkiksi englannin, voi nopeasti saavuttaa uusia foorumeita ja yhteisöjä. Sosiaalisen median suosioon on vaikuttanut sen nopeus, viestinnän edullisuus ja vuorovaikutteisuus. (Rongas 2011.)

3 KIRJALLISUUSKATSAUS

3.1 Tiedonhakuprosessi

Kirjallisuuskatsausta varten suoritettiin tiedonhakuja useisiin terveystietokantoihin, joista hyödynnettiin tässä opinnäytetyössä Cinahlia ja PubMedia. Niistä löytyneet tutkimukset ja artikkelit vastasivat parhaiten työn teoreettista viitekehystä, jonka tarkoituksena oli selvittää, mitä nuorten alkoholin käytön ja sosiaalisen median välisestä yhteydestä on aiemmin tutkittu. Sosiaalisen median vaikutuksista nuoriin ja heidän käyttäytymiseensä sekä nuorten alkoholin käytöstä on olemassa useita tutkimuksia, mutta toisistaan riippumattomina ilmiöinä. Tiedonhaussa ei löytynyt tieteellistä tutkimusta siitä, miten nuorten alkoholin käyttö ilmenee sosiaalisessa mediassa, mutta aiheesta on olemassa yksi opinnäytetyö vuodelta 2010. Opinnäytetyön ovat laatineet Oulun diakonia-ammattikorkeakoulun lastensuojeluun suuntautuneet sosionomiopiskelijat.

Koska nuoria, alkoholin käyttöä ja sosiaalista mediaa on tutkittu paljon erillisinä ilmiöinä, osumien määrä pyrittiin pitämään realistisena keskittymällä erityisesti tarkkojen hakusanojen valintaan sekä aineiston riittävään rajaukseen. Sähköisissä tietokannoissa tehtiin hakuja sanoilla adolescent, Internet, social media ja alcohol. Aineiston ajantasaisuuden takaamiseksi julkaisuvuosi rajattiin välille 2005- 2013. Sisäänottokriteereiksi asetettiin lisäksi koko tekstin ilmaisen saatavuus ja aineisto koskemaan 13 -21 –vuotiaita ihmisiä.

3.2 Nuoret sosiaalisen median käyttäjinä

Internetin käyttö valtaa yhä enemmän tilaa suomalaisten arkielämässä. Erityisesti sosiaalinen media on vallannut nuorten arjesta suuren osan. (Tilastokeskus 2010.) Internetin viestintäsovellukset kuten sähköposti, pikaviestit, blogit sekä keskusteluryhmät liittyvätkin tiiviisti monen nuoren päivittäiseen elämään ja ovat keskeinen väline nuorten sosiaalisessa kanssakäymisessä (Subrahmanyam & Lin 2007).

Nuorten hyvinvoinnin ja viestintäsovellusten käyttötottumuksien yhteydestä tehdyssä tutkimuksessa käsiteltiin nuorten kokeman yksinäisyyden ja saamansa tuen yhteyttä heidän viestintäsovellusten käyttötottumuksiinsa. Nuoret joutuvat käsittelemään monia muutoksia elämässään niin kehonkuvaan, ihmissuhteisiin kuin itsenäistymiseenkin liittyen. Nuoruusiän yksinäisyys ei ole harvinaista, ja joskus tunne yksinäisyydestä voi olla hyvinkin voimakasta. Viestintäsovellukset tarjoavat mahdollisuuden vuorovaikutukseen niin tuttujen kuin tuntemattomienkin Internetin käyttäjien kanssa. Osallistujien kokema yksinäisyys tai Internet-kavereilta saatu tuki eivät tutkimuksen mukaan liittyneet siihen, tunsivatko osallistujat keskustelukumppaninsa. Sen sijaan yksinäisyyden kokeminen riippui osallistujan sukupuolesta ja siitä, millaiseksi he mielsivät suhteensa keskustelukumppaniinsa. (Subrahmanyam & Lin 2007.)

Tutkimuksen mukaan suurin osa nuorista ei kuitenkaan ole tavannut keskustelukumppaniaan henkilökohtaisesti. Vain pieni vähemmistö ilmoitti tavanneensa keskustelukumppaninsa tai keskustelleensa heidän kanssaan puhelimitse. Havainnot viittaavatkin siihen, että useimmat Internetissä solmitut suhteet pysyvät verkkosuhteina. Vain pieni osa tutkimukseen osallistuneista ilmoitti saaneensa verkossa hyviä ystäviä, joita voisivat ehkä lähestyä. Esimerkiksi jotkut vanhemmiltaan puutteellista tukea saaneet osallistujat olivat todennäköisemmin solmineet verkkokeskustelukumppaninsa kanssa hyvän ystävyysuhteen. (Subrahmanyam & Lin 2007.)

Reality-ohjelmilla ja julkisuutta korostavalla kulttuurilla näyttäisi myös olevan vaikutusta nuorten sosiaalisen median käyttötottumuksiin ja -tarkoituksiin. Nuoret ovat yhä useammin kiinnostuneita hankkimaan jännitystä myös omaan elämänsä, kun vain tarkkailemaan sitä sivusta. Henkinen ekshibitionismi on saavuttanut uusia ulottuvuuksia ihmisten voidessa jakaa syvimmat ja henkilökohtaisimmat ajatuksensa kyberavaruuteen kaikkien nähtäväksi. Esimerkiksi blogit mahdollistavat omien ajatusten, halujen sekä asenteiden ilmaisemisen. Nuori kykenee bloggaamalla tavoittamaan lähes rajattoman määrän ihmisiä, ja suosion mitta teinimarkkinoilla näyttäisi olevan suoraan verrannollinen blogin vierailijamäärään. Monille nuorille nämä sivustot toimivatkin julkisina interaktiivisina

päiväkirjoina, joiden avulla he järjestelevät ajatuksiaan ja tunteitaan sekä saavat mietteilleen henkilökohtaista palautetta. Blogit mahdollistavat nuorille myös erilaisten identiteettien kokeilun ja mahdollisuuden jakaa yleismaailmallisia pelkoja ja huolia. (Brody 2006.)

Ammatillisesta näkökulmasta tämän ilmiön tutkiminen antaa mahdollisuuden ymmärtää sähköisen kulttuurin vaikutuksille altista nuorisoa, joka puolestaan vaikuttaa kyseisen kulttuurin myöhempään muutokseen. Esimerkiksi mielenterveytyksen ammattilaisille blogit tarjoavat ikkunan nuoren ihmisen ajatusmaailmaan. (Brody 2006.)

3.3 Nuorten keskustelunaiheita viestintäsovelluksissa

Nuorten viestintäsovelluksien käyttötottumuksia ja sisältöä avaavassa tutkimuksessa todetaan, että nuorten kirjoitusaiheet ovat tiiviissä yhteydessä nuoren kehitysvaiheisiin ja niiden aiheuttamiin ajatuksiin sekä ongelmiin. On olemassa näyttöä, että nuoret kääntyvät ikätoveriensa ja median puoleen kohdatessaan haasteita kehityksensä vaiheissa sekä tuovat arkielämässään kohtaamansa kehitykselliset huolenaiheet Internetin keskustelufoorumeille. Chat-sivustoilla käytävien keskustelujen aihealueet liittyvätkin tiiviisti nuoren kehityksen keskeisiin kulmakiviin, kuten seksuaalisuuteen, psykososiaalisen identiteetin rakentamiseen sekä ihmissuhteisiin. Koska kehittyneet sähköiset viestintämuodot yhdistävät vuorovaikutuksen ikätoverien kanssa sekä vertaistukitoiminnan, tarjoavat keskustelupalstat nuorille ideaaliset puitteet puida kehitykseensä sekä arkielämäänsä liittyviä ongelmia ja haasteita. On myös olemassa näyttöä siitä, että nuoret käyttävät verkkokeskustelusivustoja harjoitellakseen ja kehittääkseen itseilmaisua sekä itsensä esittelemistä. Nämä seikat ovat keskeisiä nuoren rakentaessa johdonmukaista ja yhtenäistä identiteettiä. (Subrahmanyam ym. 2009.)

Nuorten blogikirjoitusten sisältöä avaavassa tutkimuksessa listattiin yleisimmiksi kirjoitusaiheiksi ikätoverit, arkielämän tapahtumat sekä perheasiat. Toisaalta on olemassa tutkimusnäyttöä, että psykososiaalisiin ongelmiin kuten identiteettiin, seksuaalisuuteen sekä romanttisiin ihmissuhteisiin liittyvät aihealueet ovat

edustettuna Internetin keskustelupalstoilla. Jakaumaa selittänee keskustelupalstojen tarjoama suurempi anonymisuus kuin blogikirjoittajilla. Koska nimettömyys on nykyään yhä vaikeampi säilyttää, saattaa blogikirjoittajien aihealueita karsia huoli nimettömänä pysymisestä. (Subrahmanyam ym. 2009.)

3.4 Sosiaalisen median vaikutus nuorten alkoholin käyttöön

Yhä useammat nuoret viittaavat alkoholinkäyttöön Facebookissa ja keskustelupalstoilla (The National Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University 2012; Moreno ym. 2011). Alkoholin käytön seulonta on harvinaista nuorten opiskelijoiden keskuudessa ja aiemmin onkin ollut haastavaa selvittää alaikäisten nuorten ensimmäisiä alkoholikokeiluja. Koska vanhemmille totuutta alkoholin käytöstä ei aina paljasteta, ainoat joille totuuden voi kertoa ovat muut nuoret. (Moreno ym. 2011.)

Nuoret rakentavat moraalikäsityksensä tavallisesti ympäristön perusteella. Jos sosiaalisessa mediassa tuodaan esille alkoholimyönteisiä käsityksiä, voi nuori kokea sen olevan hyväksyttävämpää ja rohkenee kokeiluihin itsekin. (University of Washington & Center for the Study of Health and Risk Behaviors 2011.) Myös Columbia Universityn laatiman tutkimuksen mukaan sosiaalinen media lisää nuorten päihteiden käyttöä. Tutkimukseen osallistuneista 12-17 -vuotiaista nuorista 70 prosenttia käytti jotakin sosiaalisen median palvelua, ja 45 prosenttia kaikista osallistuneista oli nähnyt kyseisillä sivustoilla kuvamateriaalia alkoholia tai muita päihteitä käyttävistä nuorista, joista nuorimmat olivat alle 13 – vuotiaita. (The National Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University 2012.)

Tutkimuksen painopiste näyttäisi olevan kuville altistumisessa, sillä tutkimuksen mukaan 63 prosenttia vastanneista kertoo nuorten alkoholin käyttöä esittävän kuvamateriaalin lisäävän muiden nuorten kiinnostusta alkoholikokeiluihin. Ilmiötä selittänee osittain se, että kuvissa esiintyvät humalaiset nuoret näyttävät pitävän hauskaa. Humalahöyryisiä kuvia nähneet nuoret olivatkin käyttäneet alkoholia yli kolme kertaa todennäköisemmin kuin sellaiset nuoret, jotka eivät olleet altistuneet kyseiselle kuvamateriaalille. Lisäksi kuvia nähneillä nuorilla oli yli

kaksi kertaa todennäköisemmin läheisenä ystävänä alkoholia säännöllisesti käyttäviä henkilöitä. (The National Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University 2012.)

Yhdysvalloissa on tutkittu kahden eri osavaltion nuorten Facebook-tilien julkisia päivityksiä alkoholiin liittyen. Tutkimuksessa mitattiin alkoholin käyttötottumuksia AUDIT-testillä sekä alkoholiin liittyviä vammoja Fisherin testillä. Enemmän alkoholia kokeilleet nuoret keskustelivat kokemuksistaan selvästi useammin kuin harvemmin alkoholia kokeilleet nuoret. Heille oli sattunut myös enemmän alkoholitauksia onnettomuuksia ja vahinkoja. (Moreno ym. 2011.)

Alkoholi on nuorten keskeinen sairauksien ja kuolemantapauksien aiheuttaja (Moreno ym. 2011). Alkoholin käyttö altistaa esimerkiksi liikenneonnettomuuksille, suojaamattomalle yhdynnälle ja hyväksikäyttötapauksille (Ayers & Myers 2011). Jotta alkoholiin liittyviä ongelmia pystyttäisiin ehkäisemään, tulisi ensin voida tunnistaa riskiryhmään kuuluvat nuoret. Tällöin riskikäyttäytymiseen kyettäisiin puuttamaan mahdollisimman tehokkaasti, sekä takaamaan ohjausta ja tukea sitä eniten tarvitseville. Riskiryhmään kuuluvia nuoria on kuitenkin haastavaa löytää, sillä hyvin harva nuori hakee apua alkoholin käyttöönsä opiskelija-terveydenhuollosta tai etsii tietoa kohtuukäytöstä ja riskitekijöistä. Sosiaalinen media kuten Facebook ja Internetin keskustelupalstat ovat yksi uusi merkittävä lähestymistapa tunnistaa alkoholin käytön riskiryhmään kuuluvia nuoria. (Moreno ym. 2011.)

3.5 Sosiaalisen paineen vaikutus nuorten alkoholin käyttöön

Sosiaalisella paineella on todettu olevan suuri vaikutus nuorten alkoholikokeiluihin. Jos kaveripiiri on alkoholimyönteistä, myös nuori itse kokeilee alkoholia todennäköisemmin. Toisaalta on huomattu, että mikäli nuoren suhtautuminen alkoholiin on muuta ryhmää myönteisempää, ei hän tuo mielenkiintoaan alkoholiin esiin ryhmätilanteissa. Nuorten on helpompi mennä toisten mukaan kuin olla eri mieltä. Erityisesti suosittujen nuorten mielipiteillä näyttää olevan nuorison keskuudessa painoarvoa. Tutkimalla sosiaalisen paineen merkitystä voidaan

muuttaa nuorten suhtautumista alkoholiin ja vähentää näin alaikäisten alkoholikokeiluja. (Teunissen ym. 2012.)

Kun nuoret keskustelivat Internetin keskustelupalstoilla tutkimukseen osallistuneiden anonyymien henkilöiden kanssa, muuttivat he mielipidettään valtaosan mielipiteen mukaiseksi alkoholikokeilujen puolesta tai vastaan. Vastaavia tutkimustuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi koulujen päihdeinfoissa sekä terveystarkastuksissa. Pyrkimyksenä on olla rohkaisematta nuoria alkoholikokeiluihin. (Teunissen ym. 2012.) Suomessa vastuullista alkoholikäyttämistä on tuettu esimerkiksi Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliiton Kännissä olet ääliö-kampanjalla, jonka tarkoituksena on luoda pohjaa uudentalaiselle alkoholivalistukselle (Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry 2008).

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSONGELMAT

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää ja kuvata, mitä suomalaiset nuoret kirjoittavat alkoholista ja miten he suhtautuvat alkoholin käyttöön keskustelupalstoilla. Kyseessä on kuvaileva tutkimus, jossa raportoidaan nuorten Internetissä julkaisemien alkoholiin liittyvien kirjoitusten sisältöä. Opinnäytetyössä kuvataan nuorten alkoholikokemuksia ja käyttötottumuksia sekä selvitetään, minkälaisessa seurassa nuoret käyttävät alkoholia ja minkälaisia alkoholiin liittyviä käsityksiä nuorilla on. Tuloksia voidaan hyödyntää tulevaisuudessa esimerkiksi ehkäisevässä päihdetyössä, kouluterveydenhuollossa, kasvatustyössä sekä terveysalan koulutuksessa. Lisäksi päihdeinformaatiota voidaan kehittää korjaamalla nuorten vääristyneitä käsityksiä sekä puutteellista tietoa alkoholiin ja sen käyttöön liittyen. Tutkimusmateriaalia kerätessä hyödynnettiin viitekehystenä seuraavia kysymyksiä, joilla pyrittiin löytämään tutkimusaineistosta keskeisimpiä nuorten alkoholin käyttöä selittäviä ja kuvaavia tekijöitä.

1. Mitä nuoret keskusteleval Internetin keskustelupalstoilla alkoholista?
2. Miten nuoret suhtautuvat alkoholin käyttöön keskustelupalstoilla?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusmenetelmä ja aineisto

Tämä opinnäytetyö on empiirinen tutkimus, joka selvittää yhteiskunnallista ilmiötä hankkien siitä uutta tietoa (vrt. Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 23). Tutkimusmenetelmänä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Laadullisessa tutkimuksessa analyysin keskipisteenä on mielipiteiden ja niiden syiden sekä seurausten tarkastelussa, ja keskiarvojen sijaan tehdään johtopäätöksiä moniulotteisimmista aineistoista (Taloustutkimus Oy 2013).

Tutkimusaineisto kerättiin neljältä suomalaiselta Internetin keskustelupalstalta. Suomi24 on Suomen suurin verkkoyhteisö ja se on yksi käytetyimpiä sivustoja (Yle Uutiset 2007). Lisäksi aineistoa kerättiin nuorten suosimien aikakauslehtien, Demin ja Suosikin sekä Miss Mix:in ylläpitämiltä keskustelupalstoilta. Keskustelupalstoilta eroteltiin vain alkoholiin ja sen käyttötottumuksiin liittyvät viestiketjut, joten muihin päihteisiin liittyviä kirjoituksia ei työssä käsitellä. Keskusteluissa ilmeni paljon myös aiheeseen liittymättömiä tai muulla tavoin aiheettomia viestejä, joita työssä ei huomioida. Käytettävä aineisto kerättiin aikavälillä 1.11.2012-31.1.2013. Vain 12-17 -vuotiaiden nuorten kirjoittamia viestejä käytettiin, joten tekstin sisällöstä tuli voida päätellä nuoren ikä, mikäli esimerkiksi nuoren käyttämästä nimimerkistä ei ikää voitu päätellä. Valitut viestiketjut kerättiin Word-asiakirjaan helpottamaan viestien järjestelmällistä läpikäyntiä sekä mahdollistamaan merkintöjen teon tekstiin. Tutkittavaa aineistoa kertyi yhteensä 151 A4-kokoista sivua.

Suomi24.fi sivuilta keskustelun aihealueista valittiin ensin nuoret ja alaotsikoista kategoria ”bailut”, jonka viestiketjuista valittiin opinnäytetyön aiheeseen liittyvät keskustelut. Demi.fi sivustolta kerättiin viestit keho, suhteet, vapaa-aika ja oma planeetta osioiden viestiketjuista. Suosikki.fi sivulta löydettiin materiaalia Hyötyosiosta, jossa on sosiaalisia suhteita ja terveyskäyttäytymistä käsittelevät Kimppe sekä Bees & Honey -keskustelualueet, joista poimittiin alkoholiin liittyvät viestiketjut. Missmix.fi sivustolta käytetty materiaali löydettiin Kyselyt & Gallupit - sekä Koulu ja opiskelu-kategorioiden viestiketjuista.

5.2 Analysointimenetelmä ja sisällön analyysi

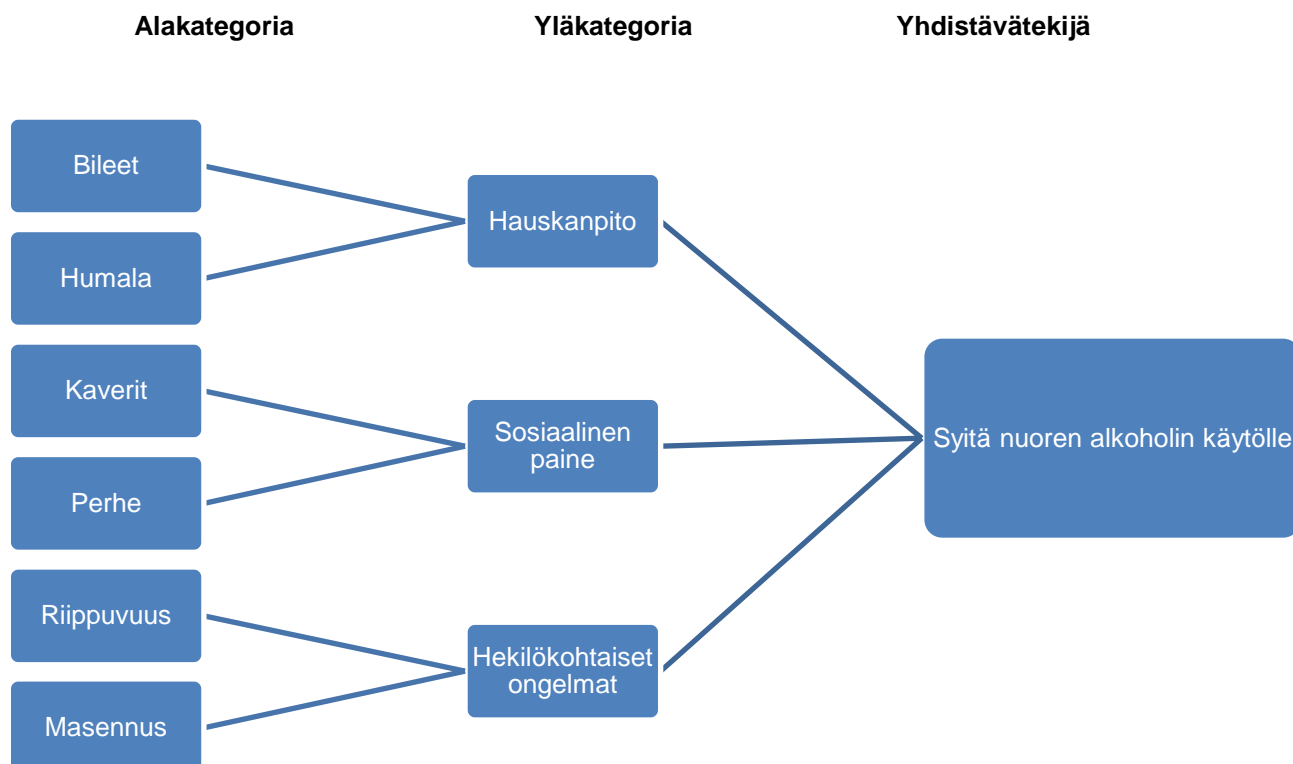
Opinnäytetyössä aineiston analysointimenetelmänä käytetään sisällön analyysiä, sillä menetelmää voidaan hyödyntää analysoitaessa valmiita aineistoja sekä sellaista materiaalia, jota ei alun perin ole tarkoitettu tutkimista varten (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135). Sisällön analyysi pyrkii päätelmiin esimerkiksi verbaalisesta tai kommunikatiivisesta datasta kuten kirjoista, artikkeleista, päiväkirjoista, kirjeistä, puheista, dialogeista ja haastatteluista (Kyngäs & Vanhanen 1999; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135). Sisällön analyysillä on mahdollista analysoida erilaisia aineistoja samalla kuvaten niitä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135). Menetelmää on käytetty laajasti esimerkiksi hoitotieteen tutkimuksissa aineistojen analysoinneissa (Cavanagh 1997; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135). Sisällön analyysi ei ole vain aineiston keruu- ja luokittelumenetelmä, jossa samaa muistuttavat asiat kerätään yhteen, vaan se kehittää ymmärrystämme kommunikaatiosta (Cavanagh 1997; Kyngäs & Vanhanen 1999).

Sisällön analyysin tavoitteena on ilmiön esittäminen laajasti mutta tiiviisti, minkä tuloksena menetelmää apuna käyttäen muodostetaan esimerkiksi käsitekarttoja, käsitteitä tai malleja (Kyngäs & Vanhanen 1999; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135). Menetelmällä tuotetaan yksinkertaistettuja aineiston kuvauksia, jolla tavoitetaan myös merkityksiä, seurauksia sekä sisältöjä (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135).

Aikaisempi tieto opinnäytetyön aiheesta on suhteellisen vähäistä ja puutteellista, joten työssä päädyttiin käyttämään induktiivista, eli aineistolähtöistä sisällön analyysiä. Induktiivisessa analyysissä tavoitteena on luoda tutkimusaineistosta teoreettinen kokonaisuus ilman, että aiemmat tiedot tai teoriat ohjaavat analyysiä. Analyysiyksikön määrittämistä ohjaavat tutkimustehtävä sekä aineiston laatu, ja yksikkönä voi olla esimerkiksi yksittäinen sana tai lause. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135.)

Aineistosta lähtevä analyysiprosessi kuvataan aineiston pelkistämisenä, ryhmitelynä ja abstrahointina. Abstrahoinnissa eli käsitteellistämisessä muodostetaan yleiskäsitteiden avulla kuvaus tutkimuskohteesta. Pelkistämällä tarkoitetaan

sitä, että aineistosta koodataan tutkimustehtävään liittyviä ilmaisuja. (Kyngäs & Vanhanen 1999; Salin 2009.) Aineisto pelkistetään kysymällä aineistolta tutkimusongelmaan liittyvää kysymystä. Aineistosta löytyvät asiat, eli vastaukset tutkimusongelmaan kirjataan sivun marginaaliin. Pelkistetyt asiasanat tulee kirjata käyttäen samoja termejä tai ilmaisuja kuin alkuperäisessä aineistossa. Marginaalista pelkistetyt ilmaisut kerätään aineiston tarkistuslistoiksi. (Kyngäs & Vanhanen 1999; Salin 2009.) Analyysiyksikkönä voidaan käyttää yksittäisiä sanoja, sanayhdistelmiä, lauseita tai ajatuskokonaisuuksia (Salin 2009). Analyysin seuraava vaihe on ryhmittely, jossa etsitään pelkistettyjen ilmaisujen erilaisuuksia ja yhtäläisyyksiä. Samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistetään samaan nimikoituun kategoriaan. Seuraavaksi muodostetaan yläkategorioita yhdistämällä samansisältöiset kategoriat toisiinsa ja nimeämällä ne sisältöään kuvaavasti. (Kyngäs & Vanhanen 1999; Salin 2009.)

Kuvio 1. Aineiston käsitteellistäminen. Esimerkki kategorioiden abstrahoinnista (Kyngäs & Vanhanen 1999). Aineiston käsittely perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan, jossa aineisto aluksi hajotetaan osiin, käsitteellistetään ja kootaan uudestaan uudella tavalla loogiseksi kokonaisuudeksi (Salin 2009).

Kvantitatiivisen tutkimuksen kannattajat ryhtyivät kritisoimaan sisällönanalyysiä yksinkertaisena, epätieteellisenä analyysimenetelmänä sen jälkeen kun sisällön analyysiä alettiin käyttää tieteellisissä tutkimuksissa (Kyngäs & Vanhanen 1999). Toisaalta he kuitenkin määrittelivät sen menetelmänä, jonka avulla muodostettuja kategorioita voidaan kvantifioida. Kvantifioinnilla sanallisesta aineistosta pystytään tuottamaan määrällisiä tuloksia ja analysoimaan ne edelleen tilastotieteen menetelmin. (Kyngäs & Vanhanen 1999; Silius 2005.) Menetelmää on kritisoitu sen yksinkertaisuudesta, mutta toisaalta millä tahansa analyysimenetelmällä voidaan saada yksinkertaiselta näyttävä tulos, mikäli menetelmää ei osata käyttää oikein. On olemassa näyttöä, että sisällön analyysillä saadaan sekä luotettava että pätevä tulos. (Cavanagh 1997; Kyngäs & Vanhanen 1999.) Sisällön analyysiä on lisäksi kritisoitu tulosten riippuvuudesta tutkijan subjektiiviseen näkemykseen verrattuna sellaisen aineiston analysointiin,

jossa ei ole tulkinnanvaraisuutta. Menetelmää on arvosteltu myös kategorioiden runsaudesta ja päällekkäisyydestä. Kritiikkiä ovat saaneet myös liian yksinkertaiset tutkimustulokset, jotka saattavat viitata analyysin keskeneräisyyteen. (Salin 2009.)

5.3 Aineiston analysointi

Kaikki viestiketjut kerättiin samalle Word-asiakirjatiedostolle ja aineisto käytiin läpi useaan kertaan. Tekstistä nousi esille toistuvia asiasanoja, joista muodostui vähitellen selkeitä yläkategorioita. Jäsennellystä materiaalista laadittiin kaksi erillistä aineistoa esittävää kuviota. Kuvioiden alakategoriat muodostuivat viestien toistuvista asiasanoista, joista johdettiin yläkategorioita. Yhdistäväksi kategoriaksi valittiin tutkimuskysymys. Molemmista kuvioista laadittiin lyhyt johdanto, jossa avattiin lyhyesti kuvion sisältöä. Seuraavaksi aineiston sisältö raportoitiin mahdollisimman yksityiskohtaisesti havainnollistaen sitä aineistosta poimituilla suorilla lainauksilla.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

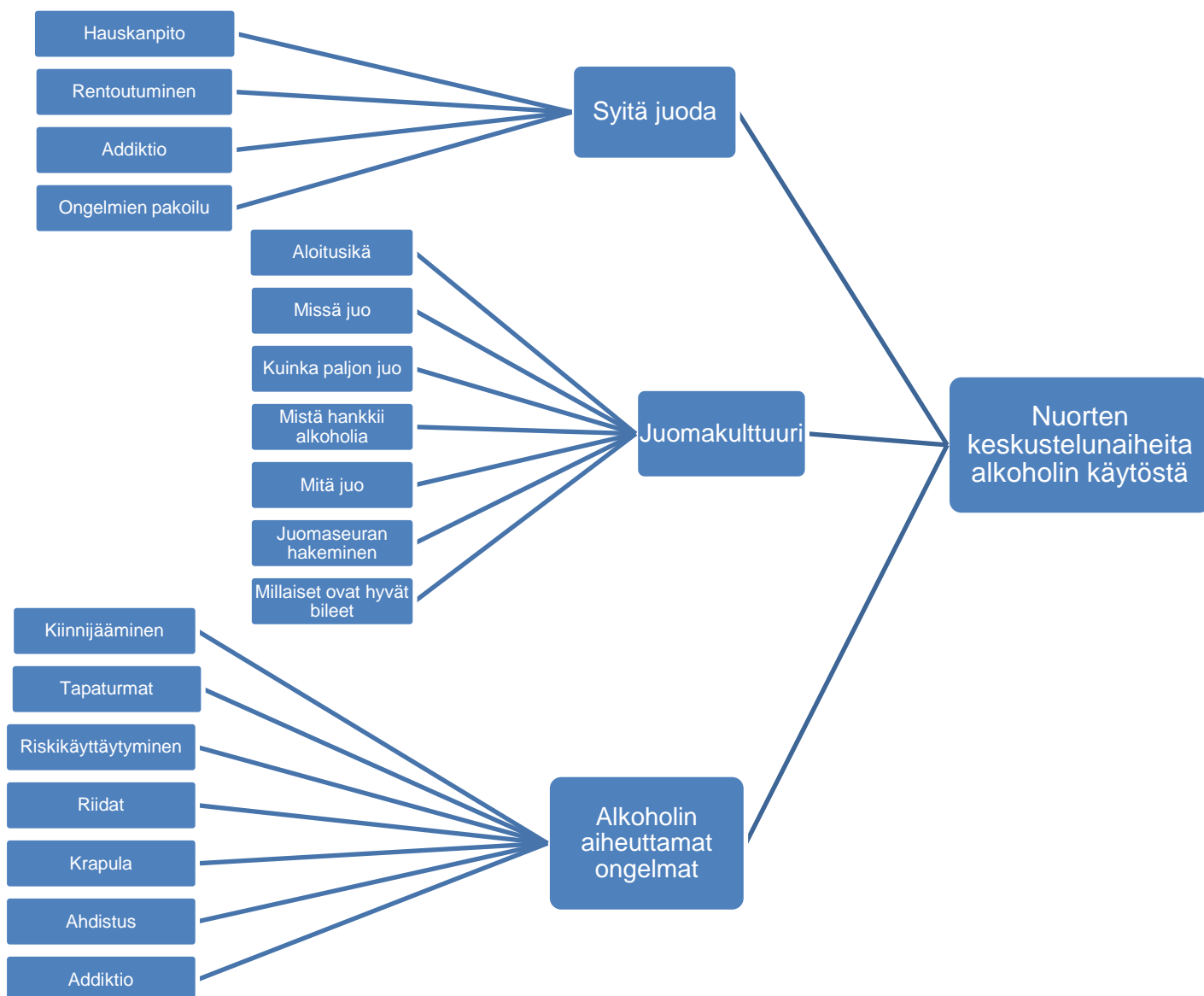
Keskustelupalstoilta löytyi lukuisia alkoholiin ja alkoholin käyttöön liittyviä keskusteluja. Pisimmät keskustelut syntyivät aiheista jotka käsittelivät sitä, mistä nuoret hankkivat alkoholia, ovatko vanhemmat ostaneet alkoholijuomia alaikäisille nuorille, kuinka paljon ja minkälaista alkoholia nuoret juovat sekä minkälainen alkoholi maistuu hyvälle ja on helposti juotavaa. Nuoret myös etsivät keskustelupalstoilta avoimesti niin juomaseuraa, kuin alkoholin hankkijoitakin. Monet nuoret toivoivat lisäksi vihjeitä onnistuneiden kotibileiden järjestämiseen. Useissa viestiketjuissa kyseltiin neuvoja ja toimintaohjeita erilaisiin epätoivottuihin tilanteisiin. Eniten neuvoja kaivattiin silloin, kun pelättiin juomisesta kiinni jäämistä tai haluttiin lopettaa alkoholin käyttäminen. Myös omasta tai läheisten terveydestä oltiin huolissaan ja alkoholin korvikkeiden käyttöön haettiin hyväksyntää. Nuoret kaipasivatkin viesteissään paljon vertaistukea sekä tietoa siitä, mikä on normaalia. Esimerkiksi erilaiset alkoholin käyttöä koskevat gallupit olivat

erittäin

suosittuja.

6.1 Nuorten keskustelunaiheita alkoholin käytöstä

Kuvio 2 kuvaa aiheita, joista nuoret keskusteleval Internetin keskustelupalstoilla alkoholiin liittyen. Esiin nousi selkeästi kolme suurinta kategoriaa, joista ensimmäinen käsittelee syitä nuorten juomiselle. Toinen suuri kokonaisuus liittyy nuorten juomakulttuuriin ja kolmas alkoholin mukanaan tuomiin ongelmiin.

Kuvio 2. Nuorten alkoholin käyttöön liittyvien keskustelujen sisällön käsitteellistäminen.

6.1.1 Syitä nuorten alkoholin käyttöön

Nuoret näyttäisivät käyttävän alkoholia monista eri syistä. Suurin osa nuorista kertoi käyttävänsä alkoholia rentoutumiseen ja hauskanpidon yhteydessä esimerkiksi kotibileissä, suurempina juhlapyhinä kuten juhannuksena ja uutena vuotena sekä viettäessään muuten vain aikaa kavereidensa kanssa. Suurella osalla alkoholi kuului olennaisena osana hauskanpitoon, ja monet vierastivat ajatusta esimerkiksi alkoholittomista kotibileistä. Nuoret kokivat tärkeäksi myös alkoholin sosiaalistavan vaikutuksen. Monet listasivatkin uusiin ihmisiin tutustumisen ja kaveripiirin laajentamisen syiksi omaan alkoholin käyttöönsä.

”Mä join viime vuonna enemmän kuin koskaan ennen D: mut se oli kyllä vaan hyvä koska viime vuosi oli paras ikinä ja ilman alkoholia ois jääny miljoona juttua kokematta.” (viestiketju 19)

”Itte oon 14v ja mä kans kavereitte kans järkätää jonku koton sellaset bileet ja juodaa siel. mut esim uuten vuoten olin mun kaverin bileis ja siel me sit oltii baljus ja juotii ja just mäki kesäl tykkään olla rannal frendeje kans juomas ;)” (viestiketju 1)

”Minusta se on ainakin hauskaa joskus bilettää ihan kunnolla ja ilman alkoholia se ei tietenkään onnistu ja kyllä kännissä osaa olla järkevä tai no ainakin itse osaan, jotenkin sitä alkoholia vaan tarvii jos meinaa bilettää ei sitä viitsi ihan selvänä olla ja kännissä ne murheetkin unohtuu” (viestiketju 4)

”--- Mut alkoholi on kivaa sillon kun on ihmisten kanssa jossain koska se sosiaalistaa ja tekee puheliaaksi, ilman sitä en olisi varmaan tutustunu kehenkään mun kavereista.” (viestiketju 19)

Viestiketjussa numero 5 keskusteltiin siitä, minkä ikäisenä nuoret ovat juoneet itsensä ensi kertaa humalaan. Keskimäärin nuoret kertoivat olleensa humalassa ensimmäistä kertaa noin 13- 14 –vuotiaina. Nuorimpana ensikännit juoneet olivat 11-vuotiaita ja vanhimmat alaikäisenä ensihumalansa kokeneet 16-vuotiaita. Vanhin vastanneista kertoi juoneensa itsensä humalaan ensi kertaa 18-vuotiaana, mutta koska tutkimus kohdistuu vain alaikäisiin nuoriin, kommentti jätettiin huomioimatta.

Vain harvat nuoret kertoivat käyttävänsä alkoholia yksin ollessaan. Nuoret, jotka kertoivat juovansa yksin, kirjoittivat poikkeuksetta myös kokemastaan ahdistuksesta ja masennuksesta. Yksin juominen näyttää nuorten keskuudessa viittavan vankin ahdistuksen lääkitsemiseen ja ongelmien pakoiluun, eikä se liity hauskanpitoon.

"Mä en voi lopettaa juomista koska se on ainut tapa nukkumisen lisäksi miten saan mun ajatukset pois kaikista muista :)" (viestiketju 19)

"Ne soittelee mulle. Ystävät nimittäin. Ja tällaisia asioita saan kuulla: 'Kukaan ei jaksa sua' 'Saatanan alkoholisti, susta ei oo mihinkään' 'Jos sä ilmestyt mun eteen mä hakkaan sut' Kuinka paljon tämä auttaa asiaan? No ainakin niin paljon että olen taas helvetin humalassa!!" (viestiketju 2)

Kukaan keskustelupalstoille kirjoittaneista ei kirjoittanut käyttävänsä alkoholia suoraan kavereiden painostuksen takia. Ainoastaan yhdessä viestissä kirjoittaja koki alkoholiin liittyvän sosiaalisen paineen ahdistavana ja toi selkeästi esille sen, että kavereiden saaminen edellyttää alkoholin käyttöä.

"Olen 15-vuotias tyttö ja minusta on jo pitkän aikaa tuntunut siltä, että jään jostain paitsi. Olen viikonloput kotona, ja sillä aikaa luokkakaverini pitävät hauskaa ja kännäävät. --- En halua tarttua pulloon, mutta tarttumalla siihen saisin paljon uusia ystäviä, mutten välttämättä oikeita sellaisia." (viestiketju 1)

6.1.2 Juomakulttuuri

Alkoholin käyttötottumuksiin liittyvät viestiketjut kattoivat suuren osan koko kerätyistä aineistosta. Esille nousi alkoholin hankintaan liittyviä aiheita, kuten mistä nuoret juomansa hankkivat. Erityisesti nuoria kiinnosti vanhempien osuus alkoholin hankinnassa. Suurin osa nuorista kirjoitti, etteivät vanhemmat osallistu alkoholijuomien hankintaan ja olivat asiaan pääosin tyytyväisiä. Monet olivat sitä mieltä, ettei alkoholin ostaminen alaikäiselle ole vanhempien tehtävä. Osa nuorista kertoi vanhempien kuitenkin antaneen luvan maistaa pieniä määriä alkoholia nuoren sitä pyytäessä, tai esimerkiksi juhlapyyhinnä. Vain pieni osa kirjoittajista kertoi saavansa maistiaisia suurempia määriä alkoholijuomia vanhemmiltaan. Useimmat kertoivat hankkivansa alkoholijuomat pääasiassa kavereidensa kautta. Myös muusta lähipiiristä, kuten vanhemmista sisaruksista, löytyi alkoholin

hankkijoita. Lisäksi nuoret kirjoittivat käyttävänsä tuntemattomia hankkijoita, joille he maksavat niin sanottua hakupalkkaa alkoholijuomia vastaan. Yksi viestiketjuista käsittelikin hyvän hankkijan löytämistä sekä hankkijoiden tavallisia palkkioita.

"Miten todennäköisesti ne ostaa viinaa, ku kysyy? Onks kovin yleistä et ne suostuu? Ja mite paljo niille pitää maksaa? ---" (viestiketju 31)

"Puliukot siinä marketin reunalla ostaa mielellään kun maksaa kunnon hakaupalkan.---" (viestiketju 31)

"Kun pääsin riparilta niin ne osti mulle lonkeroo ja sidukkaa, mut mentiin kyl yhes mökille. Tota lukuunottamatta ei oo kertaakaan ostanu, eikä kyl ees haittaa. Ei vanhempien kuulu ostaa lapsellensa juomia." (viestiketju 27)

"joo no porukat ostaa mulle viikonlopuks pari siideriä, lonkeroo tms. ku ne haluaa että opin käyttää alkoholia fiksusti" (viestiketju 27)

"no ei ne siis sillee ostanu ,mut kyl ne aina antaa kotoo mitä vaa alkoholii mitä kaapist löytyy ! ainaki iskä.. ja se aika usei just kysyyki et otanko ja se varmaa oikeesti ostaiski alkomahoolii jos haluisi D:" (viestiketju 27)

"Ei todellakaan onneks" (viestiketju 27)

Erilaiset alkoholijuomiin liittyvät kysymykset herättivät nuorten keskuudessa runsaasti keskustelua. Kiinnostuneita oltiin esimerkiksi siitä, mitkä alkoholijuomat ovat hyvänmakuisia, humalluttavat parhaiten ja mitä ei kannata juoda. Parhaita alkoholijuomia listattiin erilaisiin top-listoihin. Lisäksi vertailtiin kerralla juotuja sekä humaltumiseen tarvittavia alkoholimääriä.

"Itsellä: 1-2 kaljaa: huomaa että on juonut jotain. rento fillis, mutta ei muuten juuri vaikuta 3-4 kaljaa: mukava nousu humala. alkaa tuntua kivasti. 5-6 kaljaa: olisko tää nyt niinku se 'humala'. fiilis ehkä parhaimmillaan 7-8 kaljaa: alkaa heittäämään kunnolla päässä, varsinkin jos on juonut nopeaan tahtiin. Kunnon humala 9-10 kaljaa: tasapainoasti perseellään. 'perskännit' 11-12 kaljaa: oksennus" (viestiketju 30)

"--- Join tossa pari viikkoo sitte viimeks kolme 0,5l lonkkuu eikä noussu ollenkaa päähä, meinasin et en vedä nii pahoi kännejä, mut ei tullu muutaku huono olo lonkeroista. Ihan hyvät kännit tulee ku ottaa alkuu muutaman siiderin/kaljan, sitte

esim. skumppapullo tai pullo hedelmäviiniä jos ei mitään perseitä vedäjä alle 15€ menee :D Ens kerralla jotain vahvempaa ja ENEMMÄN.” (viestiketju 30)

”MIKÄ ON PARAS KALJA-MERKKI??? onko se lapin kulta,koff,karjala vai jokin muu? vastatkaa oma mielipiteenne...mun lemppari on lappari!!!” (viestiketju 32)

Myös juomien hinnat aiheuttivat keskustelua. Yksi suurimmista viestiketjuista käsitteli alkoholijuomien korvikkeiden, kuten tuulilasinpesunesteen tai lääke-spriin käyttöä. Korvikkeissa päänsäivää aiheutti erityisesti niiden sisältämän alkoholin laatu sekä hinta verrattuna juotavaksi tarkoitettuun alkoholiin. Korvike-juomien käyttö herätti nuorten keskuudessa pääosin voimakasta vastustusta, mutta joukosta löytyi myös korvikkeiden käyttöä puoltavia kirjoituksia.

”--- Miksi ostaa 12-pakki kaljaa 13 eurolla kun tavaratalosta saa ostettua litran pullon 80-prosenttista viinaa hinnalla neljän euron molemmin puolin. ' Sitä ei ole tarkoitettu juotavaksi' ei ole mikään puolustus koska kyseessä on täysin sama aine, pullo jossa sitä myydään on vain eri. ---” (viestiketju 3)

Nuoret etsivät keskustelupalstoilta myös ahkerasti juomaseuraa. Viesteissä kerrottiin avoimesti alkoholin käytön kiinnostavan ja toivottiin muista nuorista juomaseuraa. Moniin viesteihin oli liitetty perään sähköpostiosoite, johon mahdollisia yhteydenottoja toivottiin. Ennen uutta vuotta seuraa haettiin erityisen tiiviisti. Useat seuranhakuviestit myös poikivat vastauksia, joissa ehdotettiin yhteistä illanviettoa.

”Tuu tanne bilettaaa ! 1.1.2013 oot sitte aika krapulassa mut whatever;) party hard !!!! <3 Juomia: cocacola, pommac, konjakki, shannmpanijjaaa <3 :)” (viestiketju 28)

”Niin, eli 15w poju oon ja tollasii bileporukoihin olis kiinnostus liittyä, mut oon tämmöne vähä ujo niin tekee siitä vähän vaikeet... Ideoit miten pääsis mukaa? :/” (viestiketju 21)

”oisko kaverii 14 v tytölle joka haluis juhlii viikonloppusin? ko ei noi mun kaverit oikee välitä juhlii nii oon vähä): :/” (viestiketju 24)

”hei nyt jos viel löytyis nii tääl ois 15 vee jätkä joka tarttis kans kaverii ryypyle” (viestiketju 24)

Monissa viestiketjuissa aiheena oli kotibileiden sekä muiden juhlien järjestäminen. Mielipiteitä onnistuneiden juhlien osatekijöistä kaivattiin sekä alkoholittomiin illanviettoihin että sellaisiin, joissa alkoholijuomia oli tarkoitus käyttää. Keskustelua aiheutti pelkästään kysymys siitä, voiko hyviä juhlia ylipäättään pitää ilman alkoholia. Lisäksi juhliin kaivattiin ohjelmaa ja hauskaa tekemistä, sekä kyseltiin kokemuksia pieleen menneistä kotibileistä ja varoiteltiin muita mahdollisista kuokkavieraista. Vaikka monet kertoivatkin asiallisesti omista toiveistaan ja ideoistaan juhliin liittyen, halusi moni kirjoittaja selkeästi vain provosoida muita asiattomilla kommentteilla.

"Kun mennään bilettään, nii sehän on ennenkaikkea sosiaalinen tapahtumakokonaisuuksisuus, johon vaan kuuluu et ollaan vähän gänässä, eikä siinä mitään pahaa kun muutkin paikallaolijat yleensä on nii tapahtumia ei tartte muistella ikinä pahalla...." (viestiketju 4)

"ajattelin pitää 20-30lle nuorelle bileet. onko jo 20 liian paljon. 10 näistä tuskin juo ja paikalla on se max 15jätäkää mistä en usko kenenkään alottavan riehuminen. onko kokemuksia naisten riehumisista bileissä? (viestiketju 25)

*"***** söpöi poikii ja tietty paljon viinaa!" (viestiketju 25)*

"Toki alkoholilla saa aina parhaat bileet, mutta jos kerran tiedossa on alkoholittomat, niin voittehan aina puhua pojista." (viestiketju 25)

"--- Aijon järkätä tuossa kesän lopulla synttäribileet/juhlat, 14 vuotta minäkin. Eli siis jotain hauskaa tekemistä --- Alkoholilla en näihin synttäreihin ota, viimevuosi oli kaaosta kun kuokkavieraitakin tuli. ---" (viestiketju 25)

Lisäksi keskustelua käytiin juomiseen soveltuvista paikoista. Suosituimpia vaikuttivat olevan sellaiset paikat joissa sai olla rauhassa muiden katseilta, kuten tyhjiä asuntoja tai pihoja. Eri viestiketjuissa ehdoteltiin juomispaikoiksi kuitenkin myös julkisempia paikkoja, kuten kauppojen edustoja sekä keskusta-alueita.

"jossai ns. 'piilossa' esim kellaris tai jossai sillonku porukat ei oo himas" (viestiketju 7)

"--- Kesäisin on ihanaa juoda porukalla vaa jossai kapessa ja rannalla ym." (viestiketju 1)

"Vaikka S-Marketin eteen ryyppää aluksi klo 21:00 ja sieltä sitte keskustaa tms :D" (viestiketju 24)

Viestiketju numero 18 sisälsi kyselyn alkoholinkäyttötottumuksista. Kysymykset käsittelivät pääasiassa sitä, juovatko nuoret humalahakuisesti, mitä he juovat sekä vanhempien ja nuorten omaa suhtautumista juomiseen. Kaksi kolmasosaa vastanneista kertoi juoneensa itsensä vähintäänkin lievään humalatilaan. Heistä suurin osa kertoi olleensa myös huomattavassa humalatilassa sekä oksentaneensa alkoholinvaikutuksesta. Moni vastanneista kertoi myös juoneensa kerralla niin paljon, ettei seuraavana aamuna muistanut edellisestä illasta kaikkia tapahtumia. Vain muutama ilmoitti maistaneensa alkoholia vain vähän tai ei lainkaan. Henkilöt, jotka kertoivat maistaneensa alkoholia vain vähän, pitivät alkoholin käyttöä useammin myös typeränä, kun taas enemmän alkoholia käyttäneet pitivät juomista tietyssä määrin mukavana.

Kymmenen kuudestatoista vastaajasta kertoi juovansa mietoja alkoholijuomia, kuten olutta, lonkeroita ja siidereitä, mutta heistä kahdeksan kertoi juovansa mietojen alkoholijuomien lisäksi myös viinaa. Vastanneista kuusi kertoi vanhempien olevan tietoisia juomisesta ja hyväksyvän nuorten juomisen. Vastanneista viisi puolestaan ilmoitti, että vanhemmat eivät ole tietoisia juomisesta. Yhteensä kahdeksan vastaajaa ilmoitti jääneensä vanhemmilleen kiinni juomisesta. Heistä kolme kertoi vanhempien suuttuneen juomisesta ja viisi ilmoitti, etteivät vanhemmat olleet suuttuneet.

6.1.3 Alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat

Viestiketjuissa käsiteltiin myös alkoholin käyttöä seuranneita ongelmia. Kirjoitusten perusteella yksi suurimmista alkoholin käyttöä seuranneista ongelmista oli kiinni jääminen joko vanhemmille tai viranomaisille. Kiinni jäämisestä seurasi usein nuoren ja vanhempien välinen luottamuspuola, joka johti erilaisiin kurinpito- ja kontrollointitoimiin. Kiinni jäämisen välttääkseen monet nuoret turvautuivatkin ikätovereihinsa ja kyselivät keskustelupalstoilla muilta kirjoittajilta toimivia tapoja peitellä juomistaan.

Nuoret kirjoittivat lisäksi humalatilan aiheuttamasta riskikäyttäytymisestä, joka ilmeni esimerkiksi uhkarohkeina tekoina, riidan haastamisena sekä muilla tavoin epäasiallisena käytöksenä. Monet nuoret kirjoittivatkin kärsivänsä juhlimisen jälkeisenä päivänä tyypillisten päänsäryn ja pahoinvoinnin lisäksi myös moraalisesta ahdistuksesta.

"---Itse täytin 17v tuossa kuukausi sitten, ajattelin että otetaan kerrankin kunnolla. Ostin kaksi 0,7l tasavalta-pulloa kaverilta. Join molemmat pullot yksin, suututin kaikki läheiset ja osan vanhemmat, edes parhaat kaverit eivät selvinneet ilma löylytystä. Ennen sitä ajoimme mm. Auton ojaan 3 promillen humalassa.---" (viestiketju 11)

Osa nuorista kirjoitti myös alkoholin ongelmakäytöstä. Muutamat kertoivat kärsivänsä alkoholiriippuvuudesta ja siihen liittyvästä masennuksesta sekä itsetuhoisuudesta. Suuri osa näistä nuorista kertoi kuitenkin jo saaneensa ammattiapua ongelmiinsa esimerkiksi katkaisuhoidon tai terapian muodossa. Lisäksi monet kirjoittivat saaneensa ongelmiinsa tukea ja apua vanhemmiltaan. Toisaalta sekaan mahtui myös niitä nuoria, jotka eivät uskaltaneet kertoa riippuvuudestaan kenellekään ja kokivat olevansa yksin ongelmiensa kanssa.

"--- Huomasin kuinka viina sitten tosiaan helpotti hetkellisesti, seuraavana aamuna morkkis oli niin paha että piti juoda sitten siihenkin. Onneksi vanhemmat sai katkaistua kierteen pistämällä pelin poikki.---" (viestiketju 11)

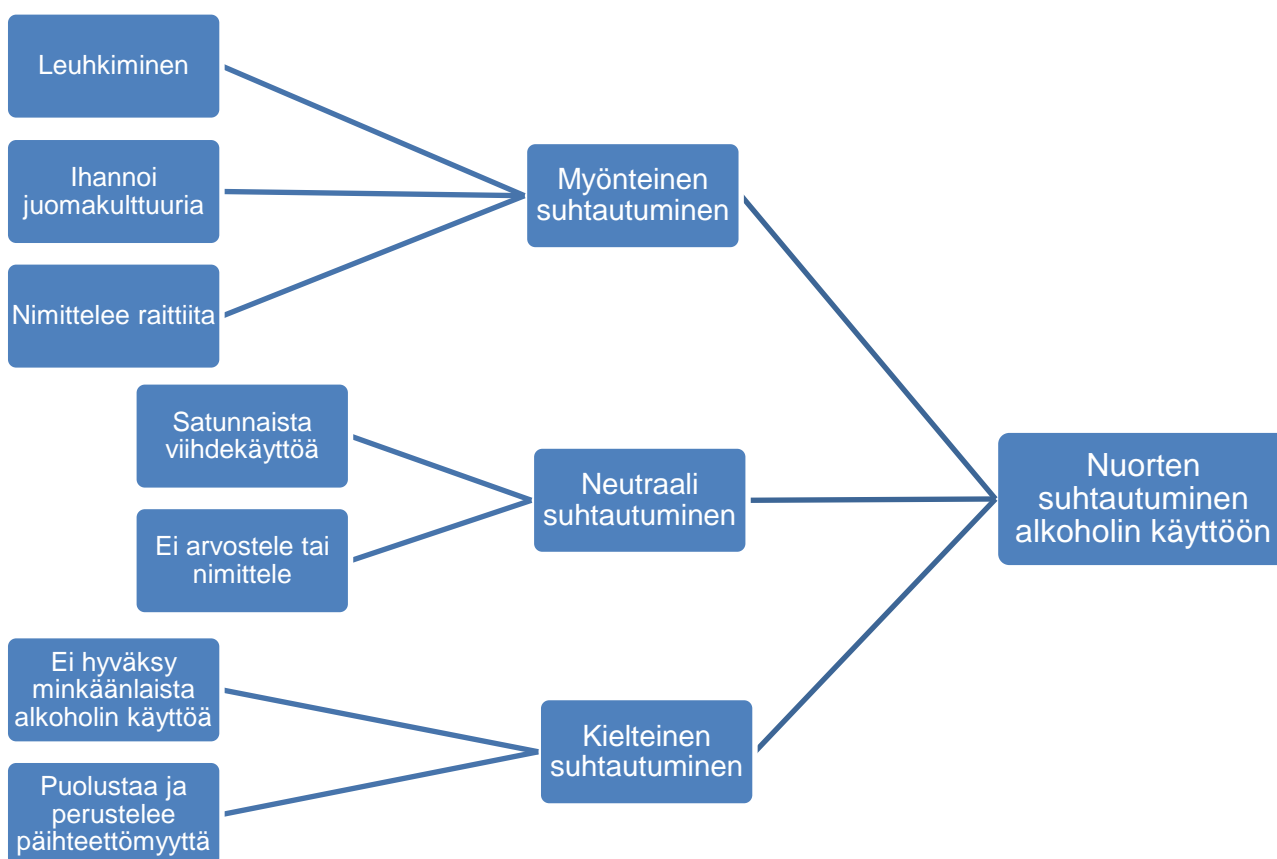
Moi! Olen 12-vuotias tyttö. Olen ruvennut juomaan ja tupakoimaan. En naura enää yhtään, enkä viihdy enää lainkaan kaveriporukassa. Olen kai jotenkin masentunut. Kaikki alkoi, kun paras kaverini kuoli mopokolarissa. Itken joka ilta itseni uneen ja joskus myös viiltelen iltaisin. Olen käynyt puhumassa psykologin kanssa. --- Minulla on ollut myös itsetuhoisia ajatuksia. Kerran seisoin jo sillalla mutta poikaystävä tuli ja veti minut pois sieltä. (viestiketju 1)

"Täs lähiaikoina oon pettäny vanhempieni luottamuksen alkoholin suhteen ja nyt ne puhalluttaa mut aina ku tuun illalla kotiin. Ois kuiteski kiva viettää rentoo vklp niin osaisko joku kertoa/neuvoo miten huijataan alkometriä tai onko se edes mahdollista? Oon kuullu et se on mahdollista mut on kuulema monimutkaista... Kiitos! :)" (viestiketju 10)

"mitä sanotte porukoillenne ku lähette ryyppäämään?" (viestiketju 11)

6.2 Nuorten suhtautuminen alkoholin käyttöön

Kuvio 3 kuvaa nuorten suhtautumista alkoholin käyttöön. Suurin osa kirjoittajista suhtautui juomiseen melko neutraalisti tai eivät tuoneet mielipidettään selvästi esille. Viestiketjuista löytyi kuitenkin myös alkoholin käyttöä voimakkaasti puoltavia ja jyrkästi vastustavia viestejä, joista osan tarkoitus näytti olevan vain provosoida muita kirjoittajia ja herättää keskustelua.

Kuvio 3. Nuorten alkoholin käyttöön suhtautumisen käsitteellistäminen.

Osa kirjoittajista toi alkoholimyönteisyytensä esille hyvin rohkeasti. Alkoholi-juomien laaduilla ja juoduilla määrillä yritettiin tehdä vaikutusta muihin kirjoittajiin. Nuoret kehuskelivat esimerkiksi sillä, mitä alkoholia juomalla he olivat saavuttaneet parhaimman humalatilan ja kuinka paljon he kyseistä juomaa olivat pystyneet juomaan. Alkoholin puolestapuhujat vaikuttivat ihailevan juomakult-

tuuria, jossa juominen on humalahakuista ja päämääränä usein jopa sammuminen. Raittiit nuoret ärsyttivät erityisesti tätä kirjoittajaryhmää, ja heidän välilleen syntyi kiivastakin nimittelyä ja muuta solvaamista.

”Pari siideripulloo ja seksileikkejä, niin bileet on taattu’ –viestejä, koska ne ovat turhaa, roskaa, eikä suurin osa nuorista oo semmosia’ Suurin osa nuorisoa nimenomaan on tuollaista, sä itse vaan oot nössö etkä kehtaa tunnustaa totuutta :)” (viestiketju 25)

”You mist the point! Ei kännisiä kukaan jaksa selvin päin. Idea on että kaikki on yhtälailla humalassa. Ei tartte miettiä kuinka mokailee kun kaikki muutkin säättää.” (viestiketju 4)

Useimmat kirjoittajat eivät tuoneet selkeästi omaa suhtautumistaan alkoholin käyttöön esille. He eivät myöskään yrittäneet provosoida muita kirjoittajia viesteillään. Neutraalisti alkoholin käyttöön keskustelupalstoilla suhtauneet nuoret olivat pääosin satunnaisia viihdekäyttäjiä, jotka olivat uteliaita muiden ikätoveriensä alkoholin käytöstä ja kyselivät esimerkiksi ohjelmaa kotibileisiin, joihin joko kuului tai ei kuulunut alkoholi.

”Biletys on hauskaa, kohtuudessa määrin.--- Tuo vaihtelua vähä, ei sitä aina tarvii istua viikonloppua kotona vaa voi vähä irrotella.” (viestiketju 11)

Alkoholin käyttöä vastustavat nuoret ottivat kantaa esimerkiksi humalahakuiseen juomiseen ja sen seurauksiin. He vetosivat Suomen lakiin ja terveyshaittoihin. Suurin osa vastustajista väitti nuorten juovan sosiaalisen paineen takia, mikä aiheutti muissa kirjoittajissa tarvetta perustella juomistaan muilla syillä.

”Juominen on ihan tyhmää, sillä siinä kuolee aivosolut.. Ainakin vanhempani ovat minulle sanoneet. Eli jos on aivosoluja kuollut ja paljon niin ihminen tulee älylliseltä osamäärältään tyhmemmäksi, eli uusien asioiden oppiminen on vaikeampaa, kuin tavallisten ihmisten. JA MUISTAKAA SUOMEN LAISSA ALKOHOLIN JUOMINEN ALLE 18.V on kielletty, ja alkoholia lapsen maksa ei pysty käsittelemään vaan se tuhoaa maksan.--- Pysykää selvinä ja yrittäkää pärjätä elämässä !” (viestiketju 1)

”Muuten, ehkä oletkin oikeassa. Mä oon semmonen hiljanen, tylsä nössö, joka ei juo alkoholia tai polta tupakkaa tai mitään muutakaan sellasta. Tai sitten mä oon vaan kunnollinen nuori, Suomen kansalainen, joka haluaa pitää hauskaa ilman

edellä mainittuja asioita. --- Olet väärässä siinä, että en muka kehtaisi tunnustaa totuutta. Olen rehellinen.” (viestiketju 25)

”hauskanpito riippuu bileistä sekä seurasta, tuttavien kanssa on hauska juoda ja eihän sitä tarvi esittää että on hauskaa koska humalassa voi oikeasta olla hauskaa! (aloittaja ei selvästi ole itse ollut ikinä humalassa) --- ja todellakin välillä on hauska nollata --- toisaalta on niitäkin jotka juovat suruun mutta ne ovat harvemmassa, minä juon ainakin iloon! :)” (viestiketju 4)

7 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Ihmisarvon ja ihmisen kunnioittaminen ovat sosiaali- ja terveysalan toiminnan perusta, johon sisältyvät ihmisen perusoikeudet, itsemääräämisoikeus, ihmisoikeudet sekä valinnanvapaus (Etene-julkaisuja 32 2011.) Nämä periaatteet toimivat myös tämän opinnäytetyön eettisenä pohjana. Tieteellinen tutkimus on eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa vain, mikäli tutkimus suoritetaan hyvän tieteellisen käytännön edellyttämällä tavalla. Tutkimusetiikan näkökulmasta hyvän tieteellisen käytännön keskeisiä lähtökohtia ovat rehellisyys, huolellisuus sekä tarkkuus. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Tässä opinnäytetyössä on noudatettu tarkkuutta ja yleistä huolellisuutta kaikissa prosessin työvaiheissa aineiston keräämisestä tulosten raportointiin ja arviointiin. Lähdemateriaaliin perustuva raportti pyrittiin tekemään mahdollisimman läpinäkyväksi numeroimalla aineistona käytetyt viestiketjut, jolloin jokainen työssä esiintyvä suora viestilainaus on helposti löydettävissä lähdemateriaalista. Lisäksi koko aineisto säilytetään sekä sähköisessä että kirjallisessa muodossa asianmukaisesti vähintään viiden vuoden ajan.

Opinnäytetyöprosessin alussa pohdittiin pitkään, mitä keskustelupalstoja työssä voidaan hyödyntää. Aluksi selvitettiin, että julkisiin keskusteluihin nimettömänä jätettyjä viestejä voi käyttää ja lainata ilman kirjoittajien erillistä lupaa, sillä yleisille keskustelupalstoille kirjoitetut viestit ovat jokaisen Internetin käyttäjän luettavissa. Materiaali kerättiin keskustelupalstoilta, joissa keskusteluihin osallistuminen ja viestien lukeminen ovat ilmaisia eivätkä edellytä kirjautumista palveluun, joten viestien käyttöön ei tarvita lupaa myöskään sivujen ylläpidolta.

Tutkijan ammattietiikka- julkaisun mukaan tutkijoille tulisi asettaa kahdeksan yleistä eettistä vaatimusta. Jokaisen tutkijan tulisi ottaa työssään huomioon älyllinen kiinnostus, rehellisyys, tunnollisuus, vaaran eliminoiminen, ihmisarvon kunnioittaminen, sosiaalinen vastuu, ammatinharjoituksen edistäminen sekä kollegiaalinen arvostus. (Yhteiskunnallinen tietoarkisto 2010.) Valtakunnallisen sosiaali- ja terveysalan eettisen neuvottelukunnan mukaan tutkimuksesta saatava hyöty tulee olla suurempi kuin tutkittavalle tutkimuksesta aiheutuva haitta.

Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta sallii alaikäisen tutkimisen vain, mikäli siitä aiheutuvaa haittaa ei ole tai se on vain vähäistä. (Etene-julkaisuja 7 2003.)

Anonymiteetin ansioista tutkijan ei tarvitse pelätä aiheuttavansa tutkittaville harmia rankkojakaan asioita käsiteltäessä (Mäkinen 2006, 114). Tästä opinnäytetyöstä ei ole aiheutunut viestien alaikäisille kirjoittajille minkäänlaisia riskejä tai muita haittoja, sillä he ovat julkaisseet viestinsä yleisille palstoille omasta tahdostaan. Kirjoittajien henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa viestien sisällöstä eikä käytetyistä nimimerkeistä. Lisäksi mahdollisuus täysin nimettömänä kirjoittamiseen tekee tunnistamisesta lähes mahdotonta. Opinnäytetyössä käytetyistä suorista lainauksista on jätetty mahdolliset nimimerkit kokonaan pois, ja ne löytyvät vain alkuperäisestä kirjallisesta lähdemateriaalista. Ottaen huomioon aiheen arkaluontoisuuden, missään opinnäytetyöprosessin vaiheessa ei oltu suorassa vuorovaikutuksessa viestejä kirjoittaneiden nuorten kanssa.

Tutkimukseen tulee hyvän tieteellisen käytännön mukaan soveltaa tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisia ja eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Lisäksi muiden tutkijoiden työtä ja saavutuksia tulee kunnioittaa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012.) Työssä on käytetty monipuolisesti ajantasaista lähdeaineistoa. Aihetta aikaisemmin tutkineiden saavutuksille on annettu niille kuuluva arvo, ja julkaisuihin on viitattu asianmukaisella tavalla.

Viestien sisällön todenmukaisuus on kirjoittajien omantunnon varassa, joten ei voida varmistua materiaalin pohjautuvan rehellisiin kokemuksiin ja ajatuksiin. Tämä onkin yksi työn suurimmista luotettavuusongelmista. Toisaalta nimettömyysuoja tarjoaa ihmisille mahdollisuuden ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan rehellisesti ja kainostelematta.

Lähdeaineiston analysoinnissa käytettyä sisällön analyysiä on kritisoitu sen yksinkertaisen tekniikan takia, joka ei johda tilastollisten analyysien mahdollisuuteen. Sisällön analyysi ei etene suoraviivaisesti, ja sen käyttö onkin usein uskotua haastavampaa. Koska analyysimenetelmistä ei ole muodostettu yksinkertaisia kuvauksia, on menetelmän haasteena sen säännöttömyys ja joustavuus.

Tässä opinnäytetyössä sisällön analyysi on kuitenkin toimiva analysointimenetelmä, sillä sitä voidaan hyödyntää analysoitaessa valmiita aineistoja sekä sellaista materiaalia, jota ei alun perin ole tarkoitettu tutkimista varten. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2010, 133–135.)

Opinnäytetyö toteutettiin kolmen hengen ryhmänä, jolloin aineiston keräämis- ja analysointimahdollisuudet monipuolistuivat jokaisen tuodessa esille oman näkemyksensä tulkita viestejä. Lisäksi aineiston raportoinnissa pyrittiin objektiivisuuteen. Oleellista tutkimusmateriaalia ei sivuutettu eikä henkilökohtaisten asenteiden tai ennakkokäsitysten annettu vaikuttaa työn lopputulokseen.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ja kuvata, mitä suomalaiset nuoret kirjoittavat alkoholista sosiaalisessa mediassa. Työssä vastattiin kysymyksiin, mitä nuoret keskustelevalt alkoholista sekä miten nuoret suhtautuvat alkoholin käyttöön Internetin keskustelupalstoilla. Keskustelupalstoilla nuoret voivat kirjoittaa omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan avoimesti anonyymiteetin suojassa. Tämän takia voidaan olettaa, että palstojen kirjoitukset ovat pääosin nuorten aitoja henkilökohtaisia ajatuksia ja kokemuksia. Koska nuoret voivat Internetissä ilmaista ajatuksiaan vapaasti, on aineisto paitsi mielenkiintoista, myös tämän tutkimuksen tarkoitukseen luotettavaa lähdemateriaalia. Toisaalta keskustelupalstat voivat toimia nuorelle myös väylänä ilmaista pahaa oloaan esimerkiksi provosoimalla muita asiattomilla kommentteilla tai epätodennäköisillä tarinoilla ja väitteillä, mikä on otettava huomioon aineiston luotettavuutta arvioitaessa.

Kun viestiketjujen sisältöön oli perehdytty, havaittiin nuorten keskustelevalt alkoholista ja käyttötottumuksistaan varsin vapaasti. Raja täysi- ja alaikäisyyden välillä näyttäisi olevan hämärtyneet. Viestien perusteella kyse ei ole enää pelkästään kokeilunhalusta, vaan lähes poikkeuksetta säännöllisestä ja humalahakuisesta viihdekäytöstä. Nuoret näyttivätkin juovan pääosin siksi, että se on yksinkertaisesti hauskaa. Moniin alkoholin aiheuttamiin haittoihin ja ongelmiin suhtauduttiin kevyesti, ja esimerkiksi krapula ja kännimokailu vaikuttivat kuuluvan olennaisena ja luonnollisena osana tilanteisiin, jossa alkoholia käytettiin. Eurooppalaisen koululaistutkimuksen mukaan nuorten raittius on lisääntynyt vuosien 1995 ja 2011 välisenä aikana. Kuitenkin tutkimuksessa todetaan, että nuorten kerralla juodut määrät eivät ole vähentyneet. (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2012.) Keskustelupalstoilla käytyjen keskustelujen perusteella nuorten raitistumista ei ole havaittavissa, mutta toisaalta myös täysin raittiit nuoret uskaltaivat tuoda aatteensa esille ja myöntää olevansa muiden nuorten mielestä niin sanotusti nössöjä.

Terveysten ammattilaisille yksi keskeisimmistä ongelmista on vanhempien suhtautuminen alaikäisten alkoholin käyttöön. Monet nuoret toivat viesteissään

esille vanhempiensa olevan tietoisia alkoholin käytöstä ja sallivansa juomisen. Viestien perusteella tehtiin johtopäätös, että juomisen hyväksyviä vanhempia on miltei yhtä paljon kuin niitä, jotka eivät hyväksy lastensa juomista. Lisäksi havaittiin, että vanhemmat jotka eivät sallineet lastensa juomista, olivat harvoin tietoisia lastensa alkoholin käytöstä. Keskustelupalstojen viestien perusteella monet nuoret kokivat kiinni jäämisen viranomaisille tai vanhemmilleen alkoholin käyttöä suuresti rajoittavana tekijänä. Muuttamalla vanhempien asenteita kielteisemmiksi nuorten juomista kohtaan voidaan tehokkaasti vaikuttaa nuorten alkoholin käyttöön. Jo yhden vanhemman hyväksyvä suhtautuminen alaikäisenä juomiseen voi vaikuttaa monen nuoren alkoholin käyttöön. Viestien sisällöstä ilmeni, että alkoholia lapsilleen ostavat vanhemmat saattoivat hankkia sitä myös nuoren kavereille ja mahdollistivat alkoholin käytön esimerkiksi kotibileissä. Monet nuoret kirjoittivat vanhempiensa perustelevan toimintaansa siten, että ostamalla itse lastensa juomat he pystyivät kontrolloimaan esimerkiksi juomien laatua ja määrää. Vanhempien toiminnan muuttaminen saattaakin olla haastavaa, sillä viestien perusteella näiden vanhempien tarkoitus on suojella lapsiaan, eikä edistää alkoholin käyttöä.

Koska aineisto oli määrällisesti mittavaa ja viestiketjujen sisältö vaihtelevaa, tuntui sen yksityiskohtainen läpikäyminen aluksi haastavalta. Koska asiayhteydestä irrotettu materiaali voi kertoa tai ilmentää jotakin muuta kuin mitä se alkuperäisessä kontekstissaan tarkoitti, oli tutkimuksen luotettavuuden ja etiikan kannalta keskeistä löytää kirjoituksista varsinainen perusajatus. Ennen analyysin aloittamista jouduttiinkin arvioimaan työn tarkoitusta ja tavoitetta useaan otteeseen ja pohtimaan, mitä alun perin haluttiin selvittää. Sisällön analyysi tuntui luontevalta ja yksinkertaiselta menetelmältä käsitteellistää aineisto jäsennellyksi kokonaisuudeksi. Haasteellista oli pitää tutkimuskysymykset tuoreena mielessä koko analyysin ajan jotta voitiin varmistua, että analyysi pysyi johdonmukaisena koko prosessin ajan.

Vaikka nuorten juomista on tutkittu jo aikaisemmin, ajankohtaista tietoa ja uusia työkaluja nuorten juomiseen puuttumiseen ja ehkäisyyn tarvitaan. Jotta työkaluja nuorten alkoholin käytön kontrolloimiseksi voitaisiin kehittää, on ensin ymmär-

rettävä nuorten ajatusmaailmaa sekä alkoholin käytön motiiveja. Tämän opin-
näytetyön tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi nuorten päihdevalistuksen
kehittämisessä sekä nuorten alkoholin käytön ehkäisyyn tähtäävien toimenpitei-
den tehostamisessa.

Internetin keskustelupalstoja voidaan jatkossakin hyödyntää tutkimuksissa, joi-
den tavoitteena on kuvata ja ymmärtää nuorten ajatusmaailmaa ja käyttäytymis-
tä. Keskustelupalstoilta löytyvän materiaalin voidaan ajatella olevan luotetta-
vampaa verrattuna esimerkiksi haastatteluilla kerättyyn aineistoon, sillä nuoret
jakavat ajatuksiaan todennäköisesti vapaammin sosiaalisessa mediassa ano-
nyyminä, kuin suorissa haastattelutilanteissa.

Tulevaisuudessa keskustelupalstojen aineistoa hyväksikäyttäen voitaisiin tutkia
sitä, mistä nuoret hankkivat alkoholia. Tällöin voitaisiin puuttua suoraan alkoho-
lin saatavuuteen ja sitä kautta vaikuttaa alaikäisten juomiseen. Erityisesti tulisi
selvittää tarkemmin vanhempien osuutta nuorten alkoholin hankinnassa.

Lisäksi keskeinen jatkotutkimuksia kaipaava ryhmä ovat alkoholia käyttämättö-
mät nuoret. Päihdevalistuksen tulee motivoida ja antaa kohderyhmälle sopivia
virikkeitä terveeseen elämään. Paras tapa vaikuttaa nuorten alkoholin käyttöön,
on edistää vuoropuhelua raittiiden ja alkoholia käyttävien nuorten välillä. Lisä-
selvitykset esimerkiksi raittiiden nuorten vaihtoehtoisista ajanviettotavoista ja
heidän motiiveistaan olla käyttämättä alkoholia ovat aiheellisia, jotta ehkäisevää
päihdetyötä voidaan kehittää tuloksellisemmaksi.

LÄHTEET

Ayers, B. & Myers, LB. 2011. Do media messages change people's risk perceptions for binge drinking?

Brody, M. 2006. Understanding teens in this age of digital technology. *Brown University Child & Adolescent Behavior Letter*. Vol.12: 8.

Cavanagh, S. 1997. Content analysis: concepts, methods and applications. *Nurse Researcher* Vol. 4(3) 1997.

Etene-julkaisuja 32 2011. Sosiaali- ja terveystieteen eettinen perusta. Viitattu 3.3.2013 http://www.etene.fi/c/document_library/get_file?folderId=63023&name=DLFE-2903.pdf.

Etene-julkaisuja 7 2003. Tukija 1999-2002. Lääketieteellinen tutkimuseettinen jaosto. Viitattu 26.3.2013 http://www.tukija.fi/c/document_library/get_file?folderId=18784&name=DLFE-695.pdf.

ImPrim 2012. ImPrim Newsletter #10. Viitattu 3.3.2013 <http://www.ltbekinge.se/download/18.9065e7b1397a78c32a34f/ImPrim+Newsletter+10+SEPTEMBER+2012.pdf>.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen K. 2010. Tutkimus hoitotieteessä. 1-2.painos. Helsinki: WSOYproOY.

Konsensuskokous 1-3.2.2010. Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. Duodecim-lausuma.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. *Hoitotiede* Vol. 11, No 1/1999.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2007-2009a. Varhaisnuoruuden kasvu ja kehitys – vanhempi nuoren kasvun tukena. Viitattu 16.2.2013 <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/0c49937ebd365d8f64d3ea70684727df/1362512722/application/pdf/11828253/MLL%20-%20Varhaisnuoruuden%20kasvu%20ja%20kehitys.pdf>.

Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2007-2009b. Keskinuoruuden kasvu ja kehitys – vanhempi nuoren kasvun tukena. Viitattu 16.2.2013 <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/1e185c81341f123314610c6648f9bead/1362513634/application/pdf/11828266/MLL%20-%20Keskinuoruuden%20kasvu%20ja%20kehitys.pdf>.

Masten, A.; Faden, V.; Zucker, R. & Spear, L. 2009. A Developmental Perspective on Underage Alcohol Use. United States of America: National Institute on Alcohol Abuse & Alcoholism. Viitattu 10.11.2012 <http://pubs.niaaa.nih.gov/publications/arh321/3-15.pdf>.

Mikkola, H. & Oinas M-M. 2007. Nuorten kehonkuva ja IRC-galleriassa tapahtuva identiteetti-ilmaisu. Kasvatuspsykologian pro gradu-tutkielma. Kasvatustieteiden tiedekunta. Viitattu 16.2.2013 http://www.nuorisotutkimusseura.fi/sites/default/files/tapahtumatiedostot/Mikkola_Oinas_Gradu.pdf.

Moreno, MA.; Christakis, DA.; Egan KG.; Brockman, LN & Becker T. 2011. Associations between displayed alcohol references on Facebook and problem drinking among college students. *JAMA Pediatrics*. Vol. 166, No 2.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Vaajakoski: Gummerus kirjapaino Oy.

Paljärvi, T.; Mäkelä, P.; Poikolainen, K.; Suominen, S.; Car, J. & Koskenvuo, M. 2011. Subjective measures of binge drinking and alcohol-specific adverse health outcomes: a prospective cohort study. Viitattu 11.10.2012 <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21801266>.

Panimo- ja virvoitusjuomateollisuusliitto ry. 2008. Kännissä olet ääliö – valistuskampanja alkoholijuomien väärinkäyttöä vastaan. Viitattu 26.3.2013 http://www.kannissaoletaallo.fi/downloads/KOA_arviointiraportti.pdf.

Poikolainen, K. 2009. Alkoholinkäyttö:sairauksien ehkäisy. Terveyskirjasto. Viitattu 12.9.2012 http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=seh00154.

Poirier, N. 2012. Teens, Alcohol and the Brain. Canada: Saskatchewan Registered Nurses Association.

Rekola, P. 2011. Nuorten aikuisten verkkoyhteisöpalvelujen mobiilikäyttö. pro gradu-tutkielma. Viestintätieteiden laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Rongas, A. 2011. Mikä ihmeen sosiaalinen media? Opetushallitus. Viitattu 14.2.2013 http://www.edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ihmeen_sosiaalinen_media.

Salin, S. 2009. Sisällön analyysi ja mallin rakentaminen. Viitattu 30.1.2013 http://www.med.utu.fi/hoitotiede/tutkijakoulu/education/doctoralcourses/Sirpa_Salin_12112009.pdf.

Sanastokeskus TSK. 2010. Sosiaalisen median sanasto (TSK 40). Viitattu 14.2.2013. http://www.tsk.fi/tsk/sosiaalisen_median_sanasto_tsk_40-513.html.

Silander, P. 2011. Mitä on sosiaalinen media? Opetushallitus. Viitattu 14.2.2013. http://www10.edu.fi/kenguru/?sivu=mita_on_some.

Silius, K. 2005. Sisällönanalyysi. Tampereen teknillinen yliopisto. Viitattu 30.1.2013 http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf.

Subrahmanyam, K. & Lin G. 2007. Adolescent on the net: Internet use and well-being. San Diego California: Libra Publishers Inc. Viitattu 12.11.2012 http://www.cdmc.ucla.edu/For_Parents_and_Educators_files/adolescentsweb2007.pdf.

Subrahmanyam, K.; Garcia, ECM.; Harsono LS.; Li, JS. & Lipana, L. 2009. In their words: connecting on-line weblogs to developmental processes. United Kingdom: Wiley-Blackwell.

Taloustutkimus Oy. 2013. Kvalitatiivinen tutkimus. Viitattu 2.4.2013 http://www.taloustutkimus.fi/tuotteet_ja_palvelut/tiedonkeruuratkaisut_ja_monitila/kvalitatiivinen_tutkimus/.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2012. Nuorten tupakointi ja alkoholin käyttö vähenivät, muiden päihteiden käyttö lisääntyi 1995–2011. Viitattu 2.4.2013 http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tiedote?id=31455.

Terveyskirjasto 2001. Nuorten alkoholinkäyttö lisää aikuisiän psyykkisiä häiriöitä. Viitattu 11.10.2012
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=uut00728&p_teos=uut&p_osio=102&p_selaus= .

Teunissen, H.; Spijkerman R.; Printein, M.; Cohen, G.; Engels, R & Scholte, R. 2012. Adolescents' conformity to their peers' pro-alcohol and anti-alcohol norms: the power of popularity.

The National Center on Addiction and Substance Abuse at Columbia University 2012. National Survey of American Attitudes on Substance Abuse XVII: Teens. Viitattu 13.3.2012
<http://www.casacolumbia.org/upload/2012/20120822teensurvey.pdf>.

Tilastokeskus 2010. Sosiaalinen media vahvasti läsnä nuorten arjessa. Viitattu 10.10.2012
http://www.stat.fi/artikkelit/2010/art_2010-12-22_002.html?s=0.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 3.4.2013
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_verkkoversio180113.pdf.

University of Washington & Center for the Study of Health and Risk Behaviors, Department of Psychiatry and Behavior Seattle 2011. Adolescent alcohol-related risk cognitions: the roles of social norms and social networking sites. Viitattu 8.10.2012
<http://www.nabca.org/News/Files/Adolescent%20Alcohol-Related%20Risk%20Cognitions.pdf>.

Yhteiskunnallinen tietoarkisto 2010. Tutkimusetiikkaa ja lakipykälää. Viitattu 8.10.2012.
http://www.fsd.uta.fi/fi/laki_ja_etiikka/etiikka_lait.html.

Yle Uutiset 2007. Nettiä ohjaavat ihmisiä ostopäätöksissä. Viitattu 26.3.2013
http://yle.fi/uutiset/nettipalstat_ohjaavat_ihmisia_ostopaatoksisissa/5779122.

Liitteet

Taulukko 1. Tutkimustaulukko terveysalan tietokannoista

Tietokanta	Hakusanat	Rajaukset	Osumien määrä	Käytetyt tutkimukset
Cinahl	Adolescent AND Internet	2006-2013, Linked full text	51	3
Cinahl	Adolescent AND Alcohol	2005-2013, Linked full text	224	2
Medic	Nuoret AND Sosiaalinen media	2007-2013, Vain koko tekstit, Asiasanojen synonyymit käytössä	51	1
PubMed	Adolescent Alcohol Social media	2008-2013, 13-21 yrs old, Humans, In english	47	3
PubMed	Adolescent Alcohol Internet	2008-2013, 13-21 yrs old, Humans, In english	202	1
Yhteensä				10

Taulukko 2. Viestiketjujen otsikot

Viestiketjun numero	Viestiketjun nimi
Viestiketju 1	Bees & Honey (Sekalaisia viestejä)
Viestiketju 2	Ongelma alkoholin kanssa
Viestiketju 3	Alkoholin kohtuukäyttäjät: miten suhtaudutte siihen että joku käyttäisi alkoholikorvikkeita kohtuudella?
Viestiketju 4	En ymmärrä "biletystä"
Viestiketju 5	eka känni
Viestiketju 6	Hakijaa (maksaisim hyvin) kommentoi jos olet kiinnostunut
Viestiketju 7	Kyselyä juomisesta/rentoutumisesta
Viestiketju 8	seko kaveri piiri
Viestiketju 9	Mitä tekemistä bileisiin? (helppii)
Viestiketju 10	Alkometrin huijaus mahdollista?
Viestiketju 11	mitä sanotte porukoillenne ku lähete ryyp-päämään?
Viestiketju 12	Miksi kukaan ei keksi?
Viestiketju 13	tapoja
Viestiketju 14	<i>HEI TAAS KYSELYÄ!</i>
Viestiketju 15	<i>JÄÄN KIINNI...</i>
Viestiketju 16	MILLE KIELIMATKALLE? (ALKOHOLIN KÄYTTÖ KIINNOSTAA)
Viestiketju 17	MILLOIN VIIMEKSI?
Viestiketju 18	LALLALLAAA
Viestiketju 19	Viime vuosi oli paras vuosi mun alkoholinkäytön suhteen
Viestiketju 20	gin lemon minkä makuista
Viestiketju 21	15w poika ja haluis mukaan bileporukkaan

Viestiketju 22	Kaveri piti bailut
Viestiketju 23	Uusivuosi Tampere / uusivuosi yksin
Viestiketju 24	Etsii seuraa
Viestiketju 25	Kotibileiden järjestäminen
Viestiketju 26	löytyiskö ryypäys seuraa turust? :) laita viestii --- tai kikiin käyttäjälle ---
Viestiketju 27	Ovatko vanhempasi ostaneet sinulle alaikäisenä alkoholia?
Viestiketju 28	Uusivuosi?
Viestiketju 29	14 v synttäribileet
Viestiketju 30	nouseeko teillä 1 kalja päähän
Viestiketju 31	Kysyn vaa noist hakijoist...
Viestiketju 32	MIKÄ ON PARAS KALJA-MERKKI???